

GEEN DAG ZONDER GODS WOORD

8

**Werkwijzer bij
Studiegids voor junioren
Editie 2006**

Voorwoord

Deze werkwijzer is een hulpmiddel om het gesprek rondom het Junioren Werkboekje zo prettig en doeltreffend mogelijk te laten verlopen. De opbouw is vanuit de leefwereld van de junioren gedacht en houdt rekening met variaties in leeftijd, interesse, beginsituatie en leerstijlen. U wordt dan ook van harte aangeraden de werkwijzer te gebruiken en indien mogelijk het voorgestelde verloop te volgen.

Uw voorbereiding is natuurlijk grondig. In de week voorafgaande aan het gesprek met de groep heeft u de betreffende bijbelgedeelten grondig gelezen. U heeft uzelf ingeleefd in situaties en karakters. U heeft ook uitgebreid aandacht besteed aan de rubrieken “activiteit” en “verwerkingsactiviteit”.

De rubriek “activiteit” is bedoeld om de deelnemers te betrekken bij de stof van de les. Hier proberen we op een indirecte manier de vragen te beantwoorden: waarom zou ik mij voor deze materie interesseren, wat heb ik hieraan, wat gaan we doen?

De rubriek “verwerken” is bedoeld om de deelnemers de stof te laten toepassen, op een andere wijze te herhalen en een plaats te geven in eigen beleving.

Het zal duidelijk zijn dat we vooral in de activiteiten rekening dienen te houden met de verschillende wijzen waarop mensen leerstof tot zich nemen en eigen maken. Het aanbod zal dus zo breed mogelijk moeten zijn: visueel, auditief, praktisch, dynamisch, analytisch enz.

Een van de problemen waarmee we kampen in de sabbatschool is dat we hoofdzakelijk vanuit een boek werken. Het gaat om lezen. Leesstof. Het is niet iedereen gegeven om de literaire kwaliteiten van de Bijbel te kunnen zien en waarderen. Dat betekent dat gespreksleiders a.h.w. de vertaalslag moeten maken van auditief naar visueel, van horen naar doen, van literatuur naar schema enz.

Dat klinkt als een onmogelijke taak. Dat is ook zo als we daar steeds weer heel bewust bij stil zouden staan en per vers of perikoop al de leerstijlen en intelligentietypen aan ons voorbij laten trekken.

Wat we praktisch kunnen doen is het volgende. Per week proberen we via de rubrieken “activiteit” en “verwerkingsactiviteit” heel bewust verschillende leertypen te bereiken. De ene week werken we met het gehoor, de volgende met het oog. Soms zullen beide in één les kunnen. Met andere woorden we vragen ons iedere week wel bewust af of we “iets” hebben voor oog, oor, hart, lichaam. Dat zal niet altijd lukken.

Wat kunnen we doen voor:

Visueel ingestelden:

Werken met foto's,

Platen laten zien

De suggestie van kleur opwekken (wat zien ze?)

Landschappen en mensen laten zien via plaatjes, dia's enz.

De tekst van de Bijbel laten zien op een bord, wellicht in schematische vorm.

Welk landschap past bij de stof? Waar speelt het zich af? Waarom?

Gebruik van een zwart-wit tekening en de vraag hoe die moet worden ingekleurd. Waarom worden die kleuren genoemd?

Auditief ingestelden

CD's laten horen

Een hoorspel maken van de tekst

Vragen hoe iets klinkt, welke stem hoort er bij deze profeet? Waarom?

Vragen naar welke muziek bij een tekst hoort.

Laten voorlezen

Zingen (de les a.h.w. illustreren door goed uitgekozen liederen)

Laten kiezen uit muziek (welke melodie past het beste bij de stof, persoon, tekst?)

Rollenspel of casus

Praktisch ingesteld (doeners)

Stel: je hebt een ideaal voor de kerk/gemeente, welk stuk gereedschap past daar bij? Is jouw kerk een kettingzaag? Nee, wat dan wel. Vraag door.

Jezus staat voor een vraag. Wat zou jij doen?

De kerk dient liefde uit te stralen. Hoe zou je dat heel praktisch willen bereiken?

Er komen werkgroepen in de gemeente. Van welke werkgroep wordt je lid?

Wie van de personages in het verhaal staat het dichtst bij je?

Abstracte begrippen laten omzetten in “doe woorden”

Rollenspel of casus

Analytisch ingesteld

Het stellen van waarom vragen

Schema's laten maken

Sleutelwoorden laten opsporen

Abstracte woorden geven aan handelingen

Gesprek samenvatten

Verbindingen leggen tussen voorbeelden/symbolen en werkelijkheid

Rollenspel of casus

Het verhaal is een zeer belangrijk onderdeel van het gesprek. Het is in “gesprek met het verhaal” dat de junioren de Bijbel leren kennen en de Bijbel op een verantwoorde manier leren lezen. Vooral dat laatste is een belangrijke doelstelling van de gespreksleid(st)er. Verantwoord lezen betekent allereerst dat het verhaal ook werkelijk gelezen wordt: door u en door de junioren. Dat zal niet altijd lukken. Soms zijn verhalen te lang. Dan is het zaak dat *u* de leestocht wel hebt gemaakt en de groep kunt behoeden voor foute gevolgtrekkingen, te snelle oordelen enz. Verantwoord lezen betekent ook dat het verhaal gelezen wordt zoals het er staat. Niets mag worden verbloemd of weggepoetst. Mensen en God worden niet beter voorgesteld dan ze in het verhaal naar voren komen. Laat dus al het verzachtende en moralistische van de kinderbijbels achter u en laat de junioren kennis maken met wat er echt staat.

Van u, als gespreksleid(st)er vraagt dit extra inspanning. Niemand staat geheel onbevangen tegenover de tekst van de Bijbel. We brengen ons verleden mee en denken vaak dat we de verhalen al volledig kennen. Laat u verrassen door de tekst, zodat u de junioren kunt verrassen! Dat zal in de praktijk betekenen dat u het verhaal een aantal keren moet *lezen alsof u het nog nooit heeft gezien!* Neemt u die moeite dan zult u ontdekken dat u vol geestdrift de verhalen levend kunt maken voor de jongen mensen die u zijn toevertrouwd.

1

Vorbereiding

Leerdoel

Inzicht in de troonsbestijging van Salomo
Kennismaking met de wijsheid van Salomo

Werkboekje

zondag

1. Batseba
2. Saul
3. Jeruzalem
4. Goliath
5. Samuël
6. Jonathan

Materiaal

Foto's van mannengezichten uit kranten en bladen

Adviezen

U bent genoodzaakt vrij veel tekst door te lezen. Zonder deze voorbereiding zal de les niet goed door u kunnen worden geleid. Neem de moeite om gedurende de week de betrokken hoofdstukken te lezen. Aarzel niet om ze hardop te lezen. Op die manier krijgt u een beter gevoel voor de gesprekken (dialogen) die plaatsvinden in de tekst!

Deze les beslaat een grote hoeveelheid vertelstof. Het is onmogelijk om alles aan bod te laten komen. U zelf zult een keuze moeten maken. Maak van uw verhaal iets speciaals, want verhalen blijven lang in het geheugen "hangen". Gebruik daarbij aanschouwelijk materiaal. Junioren vinden een uitbeelding met vilt nog steeds leuk. Onthoud hen het gebruik van vilt dus niet.

Laat duidelijk merken waar het verschil tussen wijs en knap zich uit. Iemand is knap als hij/zij geleerd is (professor). Deze persoon hoeft echter niet wijs te zijn. Iemand is wijs, de Bijbel zegt het al, als hij een opmerkelijk hart heeft, d.w.z.:

- a. als hij/zij inzicht heeft in wat goed en kwaad is,

- b. als hij/zij mensenkennis heeft.

Programma

Opening

Welkom
Zang
Gebed
Zendingsbericht

Lesbehandeling

1. Terugblik

n.v.t.

2. Activiteit

Vertel:

Een van de jongens uit groep 8 krijgt thuis een mooie poster. Trots brengt hij hem mee naar school om aan zijn onderwijzer te tonen. Voor hij de kans krijgt, ontfutselt één van zijn klasgenootjes, zonder dat hij het merkt, hem die poster. Op het moment dat hij hem wil laten zien, blijkt hij verdwenen te zijn. Na onderzoek blijkt de poster in het bezit te zijn van een ander, die bij hoog en bij laag beweert dat die poster van hem is. Aan de onderwijzer de taak om een Salomo's oordeel te vellen.

Vraag: wat moet de onderwijzer doen?

Geef gelegenheid tot gesprek.

3. Verhaal

Vertel in het kort dat Salomo niet onbedreigd op de troon terechtgekomen is. Geef inzicht in de rol van zijn moeder Batseba, de profeet Natan. Laat zien dat er twee kampen zijn. Na zijn overwinning moet Salomo zich als koning bewijzen. Eén van zijn taken is de rechtspraak.

Vertel nu het verhaal van de twee moeders en het kind.

Tenslotte. De wijsheid van Salomo raakt bekend tot over de grenzen heen. De koningin van Seba komt op bezoek.

Leg er de nadruk op dat de koningin via haar bewondering voor Salomo's wijsheid een duidelijke uitspraak doet over de God van Salomo en deze prijst. Het gesprek met de junioren kan zich nu concentreren op het thema "wijsheid ontvangen van God". Een Bijbeltekst die hierbij vermeld kan worden is Jakobus 1:5-8. U kunt er ook op wijzen dat Salomo inderdaad aan God om wijsheid heeft gevraagd. Vergeet niet om de tekst van de week te benadrukken. Wijsheid is een gave van de Heer.

4. Verwerkingsactiviteit

Leg een aantal foto's (uit kranten en bladen) van mannengezichten op tafel. Vraag de junioren wie zij van deze mannen er het meest wijs vinden uitzien. Vraag door naar de redenen, maar wees daarbij heel concreet. Bijvoorbeeld: **wat** zie je dan waardoor je denkt dat de man wijs is? Zie dat aan zijn ogen, zijn haar, zijn mond?

U kunt ook vragen: wie van deze mannen zou je het liefst als rechter tegenover je hebben? Wat zie je dan waardoor je voor juist deze man kiest?

Of u kunt vragen: niemand weet hoe Salomo er uit heeft gezien. Welke van deze mannen zou een soort Salomo kunnen zijn?

Achtergrond en informatie voor gespreksleid(st)er

1 Koningen 1 is een lang verhaal, opgebouwd uit een tiental scènes. De problematiek van de troonsopvolging die zich eigenlijk al met 1 Samuël. 15 had ingezet, wordt hier voortgezet. Dit keer is het Adonia, de oudste, nog in leven zijnde zoon van David, die een gooi naar het koningschap probeert te doen. Hij weet zich gesteund door enkele mannen die zich door David uitgerangeerd voelen:

1. Joab, de neef van David, die gedurende zeer lange tijd legeroverste was, maar die na de affaire met Absalom naar alle waarschijnlijkheid niet meer de vertrouwenspositie bekleedde bij David en de hete adem van Benaja, de overste van het keurkorps van de koning - de Krethi en de Pleti - in zijn nek voelde.
2. De priester Abjatar die blijkbaar de rechterhand van Zadok - de hogepriester (?) was geweest, maar die nooit door David op het voorplan is gehaald. Beiden zagen misschien hun kans schoon om op deze manier hun positie te verbeteren en aan de zijde van de toekomstige koning de lakens te gaan uitdelen.

Dat Adonia deze poging onderneemt heeft als oorzaak dat David, "zeer oud en hoogbejaard" en zelfs ziek was (1 Koningen 1:1, 15) geen maatregelen had genomen m.b.t. zijn opvolging.

Koning David had dit verwaarloosd, waardoor extra moeilijkheden de kop op staken. Adonia meent het heft in handen te moeten nemen, want zo redeneert hij:

- a. zijn vader had hem zijn leven lang geen verwijt gemaakt (dient Adonia hiervoor geprezen of David gelaakt te worden?) en
- b. hij volgde Absalom op in geboorte, daarenboven
- c. was hij zeer welgevoerd van gestalte.

Redenen genoeg om er vanuit te mogen gaan dat de keuze van koning David op hem zou vallen. Nu zijn vader niet in actie komt, dan maar zelf de hand aan de ploeg geslagen!

De schrijver van het verhaal laat er van het begin af aan geen gras over groeien met aan te geven dat er in feite twee partijen tegenover elkaar staan:

Adonia, Abjatar de priester en Joab de generaal, die hun slag proberen te slaan en Salomo, Nathan, de hofprofeet, Zadok de priester en Benaja, de aanvoerder van het keurkorps die er buiten worden gehouden (v. 7, 8, 10 en 26).

De laatste groep zou zeer waarschijnlijk niet akkoord zijn gegaan (v.8) en vooral Salomo die een potentiële koningskandidaat was, zou er niets voor gevoeld hebben om zijn halfbroer op de troon te helpen. De andere broers en halfbroers zagen zichzelf blijkbaar niet in die positie daar ze Adonia in zijn plan konden steunen (v.9). Nadat de schrijver in scène 1 (v.1-4) uiteengezet had hoe er zich aan het hof een probleem voordoet, nl. besluiteloosheid en hoge ouderdom van David, maakt scène 2 (5-10) duidelijk hoe er op deze situatie door Adonia en zijn aanhangers wordt ingespeeld. De lezer

vraagt zich niet af wat er gebeuren zal en hoe er met name door de niet genodigden en eventueel door David gereageerd zal worden. Scène 3 (v.11-15) geeft daar uitsluitel over:

Natan de hofprofeet is de eerste die aan de bel trekt. Zoals reeds eerder gaat deze man Gods met overleg en bedachtzaamheid te werk. Blijkbaar heeft hij in de loop der jaren geleerd, dat koning David niet de man is die men op een frontale wijze met problemen moet confronteren. Zijn koning is het type dat in de juiste emotionele stemming gebracht moet worden, wil hij op passende wijze reageren. Nathan had dit al eerder gedaan naar aanleiding van de zaak met Uria (2 Samuël. 12) en Joab met de kwestie van Absalom (2 Samuël. 14). Deze keer schakelt Nathan Batseba in, de grote liefde van de koning. Hoewel David een zoveelste vrouw tot zijn beschikking heeft - Abisai, de Sunamitische - om hem in zijn ouderdom te verzorgen (1:2-4, 15), moet Nathan er toch vanuit zijn gegaan, dat Batseba een vooraanstaande plaats in Davids hart moet hebben behouden. Uit het vervolg van het verhaal blijkt dat de profeet er niet naast zat met zijn veronderstelling.

Zijn plan loopt als volgt:

1. Batseba moet David laten beamen dat hij haar gezworen had, dat Salomo zijn opvolger zou worden (v.13)
2. Daarop zal Nathan zelf binnen komen en de woorden aanvullen (v.14), alsof deze beiden niets met elkaar te maken hebben.

Bij de uitwerking van het plan dienen een aantal kanttekeningen gemaakt te worden:

- a. in het hele boek van Samuël (en ook Koningen) is niets bekend over een eed van David aan Batseba.
- b. Batseba volbrengt Natans opdracht, maar breidt de rede uit door aan te geven
 1. de koning weet niets van Adonia's zet
 2. informatie over Adonia's actie
 3. Israël verwacht van David een besluit
 4. zo niet dan gaat Salomo eraan.

Helemaal niet gek van Batseba! Eerst geeft ze Davids zwakte - onwetendheid - aan, maar voorziet hem onmiddellijk van de nodige informatie, zodat hij eventueel meteen een besluit kan nemen.

Daarenboven laat ze duidelijk uitkomen, dat hij, David, nog steeds degene is die alles voor het zegen heeft en dat de toekomst van de troon, het volk, maar ook haar zelf en haar zoon Salomo in zijn handen ligt.

- c. Natan, die na zich te hebben aangemeld en nadat Batseba uit het vertrek is gegaan, zich nog dieper neerbuigt dan de vrouw van de koning (v.16, 23), vult haar woorden prachtig aan:
 1. David heeft Adonia tot koning aangesteld zonder Nathan op de hoogte te brengen
 2. Zadok, Benaja, Salomo en Nathan zijn niet uitgenodigd.
 3. Waarom zijn deze door David niet op de hoogte gebracht?

Meesterlijk! Ook Nathan weet zijn heer te bespelen. Hij stelt de zaken zo voor, dat David ten eerste moet voorkomen, dat men gaat denken dat hij Adonia zou hebben aangesteld en ten tweede zal David uiteraard ontkennen dat hij juist zijn getrouwen er buiten zou hebben gehouden. Hij is hen te veel verschuldigd om hun nu zo'n streek te leveren. Dat is Davids eer te na!

Het plan slaagt voortreffelijk! David neemt onmiddellijk maatregelen en bewijst daarmee dat hij nog lang niet uitgeteld is. Binnen de kortst mogelijke tijd is een perfect tegenoffensief georganiseerd. Niets ontbreekt aan het scenario!

1. eed aan Batseba in tegenwoordigheid van Natan (v.28-31)
2. instructies aan Zadok, Benaja en Natan
3. rijden van Salomo op muildier van David
4. zalving door profeet en priesters
5. bazuingeschal
6. acclamatie door het volk van de nieuwe koning
7. optocht
8. troonsbestijging

9. huldiging door hoge functionarissen

Het wordt uitgevoerd volgens de richtlijnen van David, en Adonia, die het bericht van een opgewonden boodschapper hoort, kan niet anders dan voor zijn leven vrezen! Hij vlucht naar het altaar en houdt er de hoornen van vast, wat betekent dat hij zich beroept op het asielrecht. Koning Salomo verleent hem dat recht, maar houdt hem er aan zich betrouwbaar ten aanzien van zijn koning te gedragen. David had heel wat ellende kunnen voorkomen, als hij zijn opvolging had voorbereid.

Hoofdstuk 3 begint met de opmerking dat Salomo met een Egyptische prinses trouwde. Die vermelding is belangrijk, omdat men meestal denkt dat het met Salomo pas de verkeerde kant op ging, nadat hij met de buitenlandse vrouwen getrouwd was. **En dit zou dan plaats hebben gevonden nadat hij al een poos over Gods wijsheid had beschikt.** Dit gegeven wijst er eigenlijk op dat Salomo toch de wijsheid van God kreeg ondanks dat hij al een verkeerde keuze had gemaakt. De wet van Mozes had duidelijk gemaakt, dat het Israëlieten niet toegestaan was te trouwen met vreemde vrouwen. De koning zelf hield zich niet aan die regel, maar de bijbelschrijver schijnt het hem dat hier niet kwalijk te nemen. Ook het feit dat hij nog op de offerhoogten offert wordt hem niet verweten, belangrijker vindt de schrijver dat Salomo de inzettingen van God hield (v.3). Het ceremonieel dat zich afspeelt te Gibeon (v.4), wordt door de meeste bijbelgeleerden opgevat als de troonbestijgings ceremonie van Salomo. Het aantal brandoffers wijst ook in die richting (v.4). In die nacht krijgt de koning een droom, waarin God hem vraagt wat Salomo voor zichzelf verlangt. De koning vraagt niets voor zichzelf, maar stelt het belang van het volk op de eerste plaats. Die keuze bevalt God, zodat Salomo het niet gevraagde er nog eens bovenop krijgt. Salomo laat duidelijk aan God blijken, dat Hij een Heer en Weldoener is geweest voor zijn vader David, maar zegt dat hij in principe niet opgewassen is om over Israël te regeren. Salomo gebruikt daar de gebruikelijke oosterse overdrijving: alsof hij nog een kleine jongen zou zijn, en alsof Israël een wereldmogendheid zou zijn, terwijl het juist één van de kleinste landen was in de goudoosterse wereld. In ieder geval viel de keuze van de koning in goede aarde bij God: "En het was goed in de ogen van de Here". De woorden die gebruikt worden om de gevraagde wijsheid te kenschetsen zijn: een opmerkzaam (luisterend) hart (oor), onderscheid, (tussen goed en kwaad), inzicht, wijsheid, verstandig hart. Men moet niet uit het oog verliezen dat voor de Israëlieten de zetel van het verstand in het hart ligt. Men spreekt daarom nooit over het hoofd in verband met het verstand. De keuze voor het goede en het verwerpen van het kwade wordt dan ook in het hart genomen. In de verzen 16-28 wordt dan een voorbeeld van Salomo's wijsheid gegeven. Het verhaal is levendig verteld en getuigt inderdaad van een scherpzinnig oordeel. Er wordt dan ook onmiddellijk aan toegevoegd dat het volk meer dan onder de indruk is van haar koning. Toen Salomo na de ceremonie te Gibeon weer in Jeruzalem kwam betoonde hij gelijk zijn dank aan God door weer te offeren, maar dit keer in aanwezigheid van de ark van het verbond.

Hoofdstuk 4 geeft een aantal informatieve gegevens over de regering van deze belangrijke koning. De indeling van zijn rijk in 12 districten wordt hier geschetst en de verschillende verantwoordelijken worden opgesomd.

Het tweede gedeelte van hetzelfde hoofdstuk (21-34) wordt besteed aan de grootheid van de koning. Ook vers 21 geeft een oosterse overdrijving. Nooit is het zo geweest dat het rijk van Salomo zich heeft uitgestrekt tot aan de Rivier (dat is de Eufraat), noch tot aan de Nijl van Egypte. Maar deze manier van spreken geeft gewoon aan, dat zijn rijk zeer uitgestrekt was en het die uitgestrektheid nooit eerder noch later heeft gehad. In feite ziet de lezer hier de vervulling van de belofte van God aan Abraham (Gen. 15:18).

Belangrijk is verder dat er onder zijn regering rust en vrede heerste in Israël (v.24, 25). De nadruk wordt erop gelegd dat dit gedurende het hele leven van Salomo het geval was. Maar meer nog: ook de

volkeren rondom Israël waren onder de indruk van de wijsheid van Salomo (v.32, 34). de schrijver kan er maar niet genoeg van krijgen: in v.29-31 wordt nog eens uiteengezet dat Salomo die wijsheid van God had gekregen en dat deze de wijsheid van alle grote der aarde overtrof. Vers 32 en 33 leveren er o.a. het bewijs van: 3.000 spreuken en 1.005 liederen. Wijsheid is dan ook het sleutelwoord bij uitstek in dit tekstgedeelte.

2

Vorbereiding

Leerdoel

Salomo vergaart door zijn wijsheid grote rijkdom en vrede voor Israël. Van al zijn bouwprojecten is de tempel het belangrijkste. Er zijn ook schaduwzijden aan zijn beleid: rijk aan geld is nog geen rijkdom aan geloof

Werkboekje

Zondag

1. oudste - David
2. mannen
3. rijk
4. koning
5. Salomo
6. muildier
7. de tabernakel
8. hoorn v.h.b.
9. wijze

Materiaal

Geen

Adviezen

Sla er zelf nog een geschiedenisboek of encyclopedie op na en verzamel gegevens en platen over Salomo's veertigjarige regeringsperiode. Het is wel aardig om wat te vertellen over zijn handelsrouten, scheepsbouw en zijn koperertsminen. Haal er in ieder geval een landkaart bij.

Programma

Opening

Welkom
Zang
Gebed
Zendingsbericht

Lesbehandeling

1. Terugblik

Blik even terug op Salomo's wijsheid

2. Activiteit

Verzamel de groep rond de tafel. Vraag hen om hun ogen dicht te doen en zich heel diep te concentreren. U zegt:

Trek een lijn (in je verbeelding) van links naar rechts (je mag je vingers gebruiken als je dat wil). De lijn moet ongeveer 20 meter zijn. Als je aan het einde van die lijn bent gekomen ga dan recht omhoog en trek een lijn van ongeveer 10 meter. Stop bovenaan. Ga nu vanaf dit punt schuin naar beneden en trek een lijn naar het vertrekpunt van je eerste lijn.

Ik herhaal:

Ogen open. Wat heb je getekend in je hoofd? Laat eens zien op papier?

Toen je het in je hoofd tekende, bestond die driehoek toen ook echt? Ja, in je verbeelding!!! Je dacht er aan. Dingen kunnen ook in gedachten bestaan.

Deze activiteit grijpt vooruit naar de "wolk" waarin God laat zien dat hij "in verbeelding" in de tempel woont.

3. Verhaal

Maak het verhaal van de tempelbouw, maar vooral de inwijding, het centrale gegeven in de lesbehandeling. Lees 1 Koningen 8 daarom zorgvuldig door, zodat u de koning in zijn doen en laten kunt volgen. In de rubriek Achtergrond treft u een inhoudelijk overzicht van het hoofdstuk.

A.

Schenk kort aandacht aan de rijkdom die vooral gebruikt wordt om te bouwen.

Salomo verplichtte zijn volk tot drie dingen:

- 1) zware belasting in natura betalen
- 2) militaire dienst
- 3) verrichten van arbeid zonder betaling

Dit laatste om zijn bouwplannen uit te voeren: uitbreiding van Jeruzalem, de tempel, zijn paleis, verblijven voor zijn buitenlandse vrouwen, versterking voor verschillende steden en herbouw van enkele belangrijke strategische plaatsen zoals Hazor, Megiddo en Gezer (toon dit alles op een landkaart).

Maak dus duidelijk aan de junioren dat de vrede een goede zaak was, maar dat er aan de andere kant ook veel moeite en zuchten was. En was dit alles nodig? Salomo gedroeg zich als een minifarao!

In uw gedachtewisseling dient Salomo niet afgekraakt te worden, maar het gaat erom de gegevens over hem toe te passen op het hier en nu. God kan de leden van de kerk (de junioren in de toekomst) zegenen met wijsheid en succes in studie en beroep, zodat zij in de samenleving een aardige plaats weten te bereiken. Wat daarbij belangrijk is dat deze

zegeningen er niet toe mogen leiden, dat men teveel zelfvertrouwen krijgt en God gaat vergeten

B.

Aandacht aan Salomo's tempelbouw. In het Bijbels Museum in Amsterdam staat een maquette van hoe de tempel er toen ongeveer moet hebben uitgezien. Raadpleeg ook encyclopedie,

geschiedenisboeken en de toelichting. Als er een handige broeder of zuster in uw gemeente is, kunt u hem er misschien toe bewegen een maquette te bouwen voor de kindersabbatschool. Leg er de nadruk op dat Salomo zijn best heeft gedaan de woning van God zo mooi mogelijk te maken. Hij liet hout en goud uit Libanon komen, trok de beste ambachtsslui en kunstenaars aan. Vertel over de verschillende gedeelten en voorwerpen van de tempel. Onderstreep vooral dat er in de tempel van Jeruzalem, in tegenstelling tot Egyptische en Assyrische en andere tempels, geen beelden te vinden waren. In het heilige der Heiligen stond de ark van God, die Gods aanwezigheid vertegenwoordigde, maar Hem niet afbeeldde. Er wordt ook gezegd dat het de troon van God was.

C.

Vooraf tijd besteden aan Salomo's inwijding van de tempel. Het verhaal geeft aan dat God bereid was om tussen zijn kinderen te wonen, hen te beschermen en hen te leiden. De voorwaarde voor dit alles is echter dat het volk samen met zijn koning leeft naar de voorschriften van God, neergelegd in de boeken van Mozes. Een gebouw zoals een tempel of kerk heeft alleen maar zin als het in dankbaarheid wordt gebouwd *EN* als het een aansporing wordt voor de mens om zelf ook een "tempel van God" te zijn, dus een bewegende en handelende wandelende uiting van dankbaarheid!

Laat ook duidelijk merken dat het "wonen" van God niet "echt" is. De wolk is een symbool. In de tekst zelf (vers 27) wordt dat ook duidelijk gemaakt. De tempel is er eigenlijk voor mensen! Daar kunnen zij komen om te bidden en danken.

4. Verwerkingsactiviteit

Laat zien hoe je met "levende stenen" een cirkel kunt maken. Zorg ervoor dat één van de junioren weigert mee te doen, zodat er een stukje open blijft. Levende stenen moeten wel willen!!!
Levende stenen maken samen een gemeente. Maar je moet wel mee willen doen.

Achtergrond en informatie voor gespreksleid(st)er

NB: onderstaand materiaal maakt nog gebruik van de NBG vertaling van 1953. Houd dus rekening met afwijkende woorden in het lesboekje dat gebaseerd is op Groot Nieuws.

1. De bouw van de tempel

Salomo komt aan datgene toe, waarin zijn vader niet is geslaagd (God had hem dat overigens verboden). Salomo laat een huis voor de NAAM DES HEREN maken. Het is niet de bedoeling dat god er zelf in zal wonen, maar zijn naam. Gods tempel is in de hemel, maar op aarde wil Hij ook onder zijn volk leven. Dat doet Hij dan door zijn NAAM er tegenwoordig te laten zijn. De naam van iemand is zo onlosmakelijk met hem verbonden, dat God op die manier toch

in de voor Hem gebouwde tempel, aanwezig is. Dit bouwen van een huis voor de Naam van God is een zeer centraal gegeven in de nu volgende tekst (v. 3, 5, 6).

De relatie tussen David en Hiram van Tyrus is steeds goed geweest. Daarom zendt deze koning zijn gelukwensen naar de opvolger van Israëls koning. Salomo bouwt op die vriendschap voort en sluit een verbond (v.12). Het gevolg is vrede en een handelsovereenkomst tussen beide volkeren. Salomo bestelt ceder- en cipressenhout tegen tarwe en olijven voor Hiram. Met dit gewenste hout kan Salomo aan de slag voor het huis van God en zijn eigen paleis. Dat hierbij een "leger" arbeiders aan te pas moet komen,

ligt voor de hand. Let vooral op de zeer grote getallen. Dit alles betekende werk en brood op de tafel voor vele Israëlieten. De plannen en voorbereidingsmaatregelen worden door de schrijver van het verhaal geïnterpreteerd als het gevolg van de door God gekregen wijsheid.

Toen hij over het nodige materiaal beschikte, ging hij aan de slag. Het gebouw werd in steen opgetrokken, daarna werd het met hout bekleed, waarna het met goud overtrokken werd. Op beide materialen wordt in hoofdstuk 6 veel nadruk gelegd. De tempel moet een enorm indrukwekkend bouwwerk zijn geweest. In bijgevoegd schema kan men enig idee krijgen van hoe de plannen er ongeveer moeten hebben uitgezien. De maten aan de binnenkant zijn waarschijnlijk 30 m. lang, 10 m. breed en 15 m. hoog geweest. De hal bevatte dezelfde breedte, maar was 5 m. hoger. Om het binnenste bouwwerk was nog een zijdelings gebouw opgetrokken dat 7,5 m. hoog was. Voor verdere details raadplege men een encyclopedie. De bouw van de tempel moet in 969 voor onze jaartelling begonnen zijn en heeft in totaal 7 jaar geduurd. Toen Salomo nog volop bezig was kwam het woord van de Heer tot hem (er wordt niet bij gezegd hoe). God belooft hem stellig in het huis te zullen komen wonen en het volk niet te verlaten op een niet mis te verstane voorwaarde: "Indien gij in

mijn INZETTINGEN wandelt
mijn VERORDENINGEN doet
en al mijn GEBODEN in acht neemt
door daar naar te wandelen."

In het begin van het zevende hoofdstuk staat de beschrijving van het paleis van de koning. Hierover bouwde hij 13 jaar. Er moet bij gezegd worden dat het paleis niet uit één enkel bouwwerk bestond, maar over een complex van gebouwen en zalen. Snel wordt er weer overgestapt op de tempelvoorziening. De rest van het hoofdstuk wordt dan ook gewijd aan de vervaardiging van de voorwerpen van de tempel. Salomo heeft daarvoor een koperslager uit Tyrus laten komen, een zekere Hiram en naamgenoot van de koning van die stad. Dit is een vakman die aan de hand van het materiaal, hem door de koning geleverd, twee zuilen, onderstellen, bekkens, potten, allerlei beeldhouwwerk en andere voorwerpen maakt.

2. De inwijding van de tempel

In hoofdstuk 8 lezen we de tempelinwijding. Deze is nu helemaal klaar en ingericht. Het feest kan beginnen! Het is een bijzonder lange tekst en daarom geven we hem in het kort weer:

- 1 - 11 De ark wordt door de priesters naar de tempel gebracht. Alle vooraanstaanden in Israël vergezellen Salomo bij die toch. De priesters zetten de ark uiteindelijk in het heilige der heiligen.
- 12 - 13 De priesters treden uit de tempel, waarop een wolk de tempel vervulde, zodat deze niet in staat zijn om hun dienst te vervullen. Die wolk duidt op de tegenwoordigheid van de heerlijkheid van God.
- 14 - 21 Salomo spreekt een inwijdingstoespraak uit. God wordt uitgenodigd eeuwig in de tempel te wonen in de donkerheid (afgezonderd van het oog van de mens). God wordt geprezen voor de verwezenlijking van de bouw van de tempel. Het is de plaats waarin het verbond van God kan blijven.
- 22 - 53 Het gebed van de voor het altaar geknielde Salomo. Hierin worden verschillende belangrijke dingen gezegd:
- 1) Er is geen God als Gij
 - 2) Houdt u aan uw belofte aan David dat er steeds één van zijn zonen op de troon van Israël zal zitten.
 - 3) De tempel is te klein voor U, maar uw naam zal erin wonen. Wanneer men naar de tempel komt om er tot U te bidden, HOOR DAN DIT GEBED en vergeef. Dit "Hoor Gij dan in de hemel" is het tienvoudig refrein en daarmee de kern van Salomo's verzoek aan God om in te grijpen als het volk om welke reden dan ook, in moeilijkheden zit en om hulp roept.
- 54 - 61 De zegenspreuk die Salomo nu staande over de vergaarde gemeente uitspreekt.
- 62 - 66 De dienst wordt afgesloten met offers en het vieren van het Loofhuttenfeest.

Het verhaal over het bezoek van de koningin van Sheba 1 Koningen 10:1-13 (2 Kronieken 9:1-12) is kort. De inhoud ervan heeft de bedoeling Salomo's wijsheid en rijkdom ten volle aan te tonen. De

koningin is dan ook zeer diep onder de indruk van zijn wijsheid (een sleutelwoord in deze tekst). Vers 9 vertelt dat zij buiten zichzelf was, wat letterlijk wil zeggen, dat ze zonder adem was (dus adem inhield). Maar niet alleen het gemak waarmee Salomo haar raadselen (typische oosterse bezigheid in hofkringen) oploste, maar ook zijn rijkdom ontgaan haar niet. Zelf heeft ze heel wat geschenken meegebracht, maar ze gaat met heel wat meer naar huis (9:12; 1 Koningen 10:13). De inwoners van Sheba heetten de Sabeërs (Job 1:15; Jesaja. 45:14). De ligging van het land wordt meestal gezocht in het zuidoosten van Midjan, maar ook aan het zuidwesten van Arabië wordt wel eens gedacht.

Dat de roem van Salomo over de toenmalige wereld was verspreid zal beslist niet overdreven zijn. Of haar bezoek slechts die wijsheid of ook andere doeleinden op het oog had is moeilijk te zeggen. Ze gaat er in ieder geval rijker vandaan dan ze gekomen is.

Een interessant gegeven in dit korte verhaal is haar lofprijzing (v.8).

Centraal staat daarin de God van Salomo (3x "uw God"). Deze is te prijzen omdat

1) Hij Salomo op zijn troon (die van de Heer) heeft gezet.

2) Hij Israël lief heeft en het in stand houdt

3) Hij Salomo de opdracht heeft gegeven recht en gerechtigheid (in zijn plaats) uit te oefenen.

Hieruit blijkt duidelijk dat wat Salomo bereikt heeft dank zij de Heer en terwille van Israël is gebeurd.

Dit is meteen een stuk theologie van de oudtestamentische bijbelschrijvers, nl. dat eigenlijk God koning is over Israël, maar dat Hij zijn plaats heeft afgestaan aan de Israëlitische koning. Deze moet dan in zijn plaats regeren en precies dat recht en die gerechtigheid toepassen die Hijzelf zou uitoefenen.

Het verhaal biedt veel aandacht aan de rijkdom van Salomo. Zijn rijkdom is in verhouding even groot als zijn wijsheid. Wijsheid en welvaart gaan hand in hand.

Rondom de Tekst van de week (1 Koningen 8:58)

Vele christenen hechten niet veel waarde meer aan het houden van geboden en denken dat de wet van God vervangen is door de liefde van Jezus. Zij vergissen zich want Jezus vatte de wet van Mozes samen door de twee oudtestamentische teksten "Heb God lief" (Deut. 6:5) "en je naaste als jezelf" (lev. 19:18). Deze zijn in feite de samenvatting van de tien geboden die op hun beurt weer de samenvatting vormen van de in totaal 613 geboden van Mozes. Men heeft een al te negatieve mening over de wetten van Mozes. Een gedeelte bestaat uit richtlijnen over de cultus, de priesters en de offers. Deze hebben uiteraard afgedaan sinds Golgotha. Een andere reeks vormen voorschriften die te maken hebben met rechtspraak, landbouw, hygiëne, voedsel, zeden en gewoonten. Als men die stuk voor stuk bekijkt, dan merkt men in de meeste gevallen dat hoewel ze soms verouderd zijn of niet toepasbaar in onze situatie, de principes die er achter schuil gaan een uitdrukking van liefde vormen.

Zo kunnen we nog steeds leren van deze beginselen en kunnen wij ze na aanpassing aan onze situatie nog steeds toepassen., omdat zij een uitdrukking vormen van de grote liefde die Jezus aan Zijn volgelingen wilde bijbrengen.

Terugkomende op Salomo het volgende. Wie de hoofdstukken over zijn leven naleest (1 Koningen 1-11), zal opmerken dat deze door God gestelde voorwaarde bij herhaling terugkomt. Ook werd hij soms op de vingers getikt wanneer hij er zich niet aan hield. En dat was zeker het geval in zijn navolgen van al zijn buitenlandse vrouwen en hun buitenlandse religieuze praktijken. Maar de goede lezer zal ook opmerken dat de Bijbelschrijver tussen de regels kritiek levert op de koning. Naast zijn zeer positieve bijdragen voor het volk Israël, zijn er ook schaduwzijden. De hang naar grote rijkdom, pracht en praal, het aanschaffen van paarden en wagens en het opleggen van herendiensten aan zijn onderdanen en het voortrekken van de stam Juda boven alle andere stammen wanneer het aankwam op het opleggen van zware belastingen liegen er niet om. Nee, maar al te veel wordt koning Salomo geïdealiseerd, waar dit niet terecht is. Zijn grote verdienste bestond uit het bouwen van de tempel en het behouden van de vrede in het land.

Deze wat uitgebreide benadrukking van Salomo's reële waarde is van belang. Daarom ook dat de leertekst het zo duidelijk aangeeft: zegen en succes hangen voor een groot deel af van het toepassen van Gods aanwijzingen in de vorm van zijn geboden.

3

Vorbereiding

Leerdoel

Salomo maakt fout op fout en hij is daarom geen voorbeeld voor het leven, ondanks zijn wijsheid. Wie fouten maakt veroorzaakt nadelige gevolgen (ook voor anderen)

Werkboekje

maandag

rebus 1: geen vrouw uit andere volken.

puzzel: uit zijn eigen volk

Materiaal

Landkaart van Israël en omringende landen

Adviezen

Lees de bijbehorende teksten goed door, zodat u uit “de losse pols” kunt vertellen.

Programma

Opening

Welkom

Zang

Gebed

Zendingsbericht

Lesbehandeling

1. Terugblik

N.v.t.

2. Activiteit

Leg een kaart van Israël en omringende landen op tafel. Laat de junioren opzoeken uit welke landen een aantal van Salomo vrouwen afkomstig zijn. 1 Koningen 11:1 is de sleutel die ze kunnen gebruiken.

3. Verhaal

Er zijn twee belangrijke elementen die aan bod moeten komen. Uw rol zal die van uitlegger zijn en niet zozeer die van de verteller van een verhaal.

1. De afgodendienst n.a.v. de vele huwelijken en de straf die daarop volgt
2. Het begin van het einde door buitenlandse vijanden en de voorbereiding van een binnenlandse opstand.

In het lesboekje van de junioren staat e.e.a. over de oorzaken van de toename van afgoderij. Salomo's vrouwen zijn een soort verzekering tegen oorlog met de buurlanden: dat is wijs! Dat daardoor vreemde godsdiensten binnenkomen is minder wijs! Voor de schrijver van het boek Koningen telt de afgoderij zwaar. Dat komt o.a. omdat hij in een veel latere periode schrijft (na 586 voor onze jaartelling) en er van uitgaat dat zijn land (hij leeft zelf in ballingschap in Babylon) ten onder is gegaan aan ontrouw aan de God van Israël.

Probeer de junioren duidelijk te maken dat de ontrouw aan de Heer het gevolg is van de beslissing om vrouwen uit andere landen te huwen. De dingen hangen altijd met elkaar samen.

De opstanden in binnen- en buitenland hebben te maken met de verzwakking van Salomo's troon in zijn laatste jaren. Hij heeft zoveel geld en arbeid afgedwongen om zijn rijk en zijn bouwlust in stand te houden dat de mensen het langzamerhand moe geworden zijn. Achia ziet die opstanden als een duidelijke straf van de Heer.

Hoe wordt dit actueel voor de junioren?

Wellicht valt het de junioren duidelijk te maken dat alles in het leven samenhangt. Niet op tijd opstaan betekent te laat voor school zijn. Niet afwassen betekent geen zakgeld. Je vrienden uitschelden kan betekenen geen vrienden meer over te houden. Steeds maar weer geld lenen en het nooit terugbetalen maakt je bepaald niet populair enz enz.

Soms kun je zo ver gaan in het geen rekening houden met andere mensen (zoals Salomo dat ook doet) dat ze in opstand komen. Ze kunnen niet meer "met je leven". Het is zeker zo dat heel veel mensen in Israël, waaronder de profeten, met zorg naar de ontwikkelingen keken. Ze vreesden voor de ondergang van hun eigen godsdienst en moesten in opstand komen. Salomo leefde niet meer volgens de voorschriften die men van oudsher in Israël hanteerde en die via Mozes tot het volk waren gekomen. Dat kan niet, dat mag niet. Salomo heeft het aan zichzelf te danken dat zijn koningschap niet meer wordt gewaardeerd. Naast die groeperingen zijn er in de politiek natuurlijk ook altijd gemotiveerde mensen die de kans zien om iets van de macht te grijpen.

4. verwerkingsactiviteit

Verwijs naar het lesboekje en wijs de junioren op de "film" over Jerobeam. Laat ze bedenken hoe de karakters er uit zien, wat dragen ze, zijn ze groot, klein, blond, zwart?
Hoe laat je zien dat Achia een profeet is? Welke kleur heeft zijn mantel? Wat draagt Jerobeam? Is hij gewapend? Enz. enz.

Achtergrond en informatie voor gespreksleid(st)er

De rijkdom en de macht gaan Salomo klaarblijkelijk naar het hoofd stijgen. Hij, die God toch zo goed zou moeten kennen, gaat fouten maken. Hij gaat tegen de wil en wet van God in. Eerst weinig maar langzaam meer en meer. Salomo aanvaardt steeds meer heidense invloeden in zijn land en stimuleert het zelfs door zijn vele huwelijken. Hij gaat zelfs zover dat hij vrouwen neemt uit heidense volken, hetgeen door God verboden was. (Exodus 34:15,16). Daarbij wordt de belastingdruk op het volk steeds groter, want al die vrouwen kosten een vermogen. Uit opgravingen blijkt dat zijn hofhouding schitterend moet zijn geweest.

Salomo had wijzer moeten zijn en vrouwen uit zijn eigen volk moeten zoeken, dan zou de verleiding tot afgoderij minder zijn geweest!

Langzaam maar zeker moet de titel boven de les nu duidelijk gaan worden. De meest wijze man op aarde blijkt helemaal niet meer zo wijs te zijn. Met de uitdrukking "Hij is niet wijs", bedoelen we over het algemeen: hij doet vreemd, het is hem in z'n bol geslagen. Hoezeer kunnen we dit op Salomo betrekken als we de klemtoon leggen op het woordje niet?

Volgens 1 Koningen 11:4 zijn de buitenlandse vrouwen de schuldigen voor Salomo's verkeerde handelingen. Terecht wordt Salomo volledig verantwoordelijk gesteld voor zijn dwalingen. Hij had zijn vrouwen kunnen verbieden om afgoden te aanbidden. Het blijkt dat Salomo deze aanbedding al langere tijd oogluikend toeliet. In het hele land vond men tevens offerhoogten waar, naast God, ook afgoden aanbeden werden. Salomo heeft ze niet weggehaald!

Er worden in dit gedeelte enige afgoden genoemd. Over de genoemde goden is niet erg veel bekend. Astarte is een vruchtbaarheidsgodin. In het Hebreeuws heet zij ook wel Astoreth. In het Kanaänitische heiligdom heette ze Asjerah (1 Koningen 18:19). Zij was ook de godin van Tyrus en Sidon. Zij wordt vaak in een adem met Baäl genoemd (de mannelijke god voor de vruchtbaarheid. Deze vruchtbaarheidgodsdiensten waren zeer aantrekkelijk omdat dit o.a. een legale manier was om seksuele uitspattingen te bedrijven. Ook voor de vruchtbaarheid van het land waren deze goden belangrijk en dat leverde tenslotte geld op. Seks en geld waren de belangrijkste ingrediënten voor de afgodendiensten.

Milkom is van hetzelfde karakter als Baäl (vruchtbaarheid). Kemos is de nationale god van Moab. Deze god is van oorsprong een zonnegod, die zijn volk in tijd van oorlog beschermt. Moloch is bekend vanwege zijn kinderooffers die hij verlangde (2 Koningen 23:10 en Jeremia 32:35). Moloch is ook de god van de verterende zon, die door de ritus van het door het vuur gaan, gediend werd.

Een gesprekje over belofte en straf is misschien te realiseren. Junioren maken ook met andere kinderen afspraken, of beloven iets. Bedenk wat concrete voorbeelden waarbij duidelijk wordt dat het logisch is dat er straf volgt op een niet nagekomen afspraak. Zo is Gods straf ook logisch, het kan niet uitblijven. Bovendien moet de koning een voorbeeld zijn in het volgen van de inzettingen en verordeningen en geboden van God. Als hij het al niet doet, hoe zal het dan met zijn volk gesteld zijn?

Salomo's rijk zal van zijn zoon afgenomen worden. Slechts één (eigenlijk twee) van de twaalf stammen van Israël zullen in familiebezit blijven.

De toorn van de Heer vanwege Salomo's afgoderij leidt tot het opstaan van tegenstanders. In twee gevallen (Hadad en Rezon) gaat het om verzet dat nog uit de dagen van David stamt. Bij de derde gaat het om een vertrouweling van Salomo : Jerobeam. Hij was opzichter over de herendienst in het huis Jozef. Jerobeam is het wellicht al niet eens met Salomo's werkwijze maar raakt pas echt betrokken bij

de zaak als hij Achia tegenkomt. De profeet komt hem even buiten Jeruzalem tegemoet en laat hem tien van zijn twaalf stukken verscheurde mantel nemen, als teken en onderpand van de tien stammen van Israël, waarover hij na Salomo's dood koning zal zijn.

Dat de scheuring zich pas na Salomo's dood zal voltrekken, moet volgens Achia's woorden worden verstaan als een teken van Gods trouw aan David zoals diezelfde trouw er ook voor zal zorgen dat Salomo's zoon (Rehabeam) nog één stam zal behouden. Het koningschap van Jerobeam en zijn huis over de tien stammen van Israël betekent de vernedering van het zaad van David, maar deze zal niet blijvend (al zijn dagen) zijn. We horen uit deze woorden hoezeer het de verteller er aan gelegen is bij ons de gedachte uit te bannen, dat de Heer overeenkomstig zijn belofte, niet trouw geweest zou zijn aan zijn knecht David. Als Salomo van de samenzwering van Jerobeam hoort, tracht hij hem uit de weg te (laten) ruimen, maar die poging mislukt doordat Jerobeam zich onder de bescherming van farao Sisak in Egypte stelt. Pas na Salomo's dood keert hij terug uit Egypte om zich aan het hoofd van het verzet tegen Rehabeam te plaatsen.

4

Vorbereiding

Leerdoel

Het niet nakomen van Gods geboden veroorzaakt veel ellende en ongeluk.

Als om genade wordt gevraagd, moet dit niet beantwoord worden met het tegenovergestelde. Zo maakt men vijanden.

Werkboekje

Materiaal

Eventueel voor iedere junior een kopie van de quizvragen die u onder de “verwerkingsactiviteit” gaat voorleggen.

Adviezen

Maak iets speciaals van het zendingsbericht. Gebruik kaarten, foto's, internet, enz. Via het zendingsbericht betreft u de junioren bij het grotere geheel van de kerk. Dat is zeer belangrijk.

Programma

Opening

Welkom
Zang
Gebed
Zendingsbericht

Lesbehandeling

1. Terugblik

Een herhaling van de vorige les met de volgende punten: (houd het kort)

- a. Salomo is zijn vader David opgevolgd als koning van Israël met de 12 stammen. David heeft daar heel wat oorlogen voor moeten voeren.
- b. Salomo is geen vechter en houdt het hele land vrij van oorlog zodat zijn onderdanen in geluk kunnen leven.
- c. Salomo vraagt wijsheid van God om dit grote rijk op een wijze manier te besturen. Dat lukt hem tot op zekere hoogte:

Hij voert een wijze rechtspraak, bouwt de tempel voor God, houdt goede relaties met zijn burens, dwingt respect af, brengt handel tot een hoogtepunt, laat wetenschappen (vooral literatuur en biologie) bloeien en behoudt de vrede gedurende zijn veertigjarige regeringstermijn.

d. Er zijn echter schaduwkanten aan zijn beleid: zware belastingen moeten voorzien in Salomo's hang naar pracht en praal, zijn al te grote hofhouding, zijn uitgebreide bouwprojecten; intensieve herendiensten worden op grote schaal toegepast om eerder genoemde te realiseren; om zijn macht uit te breiden koopt hij vele paarden en wagens in en huwt met een groot aantal buitenlandse vrouwen. Hij toont verdraagzaamheid t.a.v. hen en laat ze hun godsdiensten behouden en verleent hen de mogelijkheid ze uit te leven. Uiteindelijk volgt hij zijn vrouwen daarin na.

e. Gezien al het bovenstaande liet Salomo een erfenis na, die bestond uit een ongelukkig en ontevreden volk. Zijn zoon Rechabeam heeft daarvan de gevolgen moeten dragen en de rekening er voor moeten betalen (dat is dan de inhoud van de huidige les).

2. Activiteit

Laat de botsing tussen Rechabeam en de noordelijke stammen levend worden in een rollenspel.

3. Verhaal

De belangrijkste oorzaak van de botsing tussen Rechabeam en de delegatie uit Noord Israël is al aanwezig in de regeringsperiode van Salomo. De noordelijke stammen stellen zich nu zo hard op omdat zij onevenredig zwaar belast zijn. Feit is dat Juda niet in het twaalf-disricten-stelsel was opgenomen. De stam Juda (tezamen met die van Benjamin misschien - hierover bestaat geen absolute zekerheid) was niet onderhevig aan de zware belastingen (en waarschijnlijk ook niet aan de zware herendiensten).

Bovendien was de koning zelf een lid van de stam Juda.

A.

Het verhaal van de scheuring van het rijk is in Koningen min of meer samengevat in de scène tussen Rechabeam en de vertegenwoordigers van het noordelijke deel van zijn beoogde rijk. Het is een verhaal dat zich goed laat spelen (rollenspel). U kunt daar eventueel de les mee beginnen.

De verschillende scènes zijn eenvoudig en kunnen makkelijk nagespeeld worden. Ook de gesproken tekst is verre van moeilijk. Personages zijn: Koning Rechabeam, zijn tegenstander Jerobeam (die de tien stammen vertegenwoordigt) met eventuele medestanders, de wijze raadslieden van de koning en de jonge vrienden van de koning. De drie laatste groepen kunnen steeds door twee of meer junioren vertegenwoordigd worden naar gelang het aantal dat beschikbaar is.

Scene 1 : het binnenkomen van Jerobeam en aanhang bij de koning met het verzoek de lasten (belasting en arbeid) te verlichten. Reactie van de koning. Hij wil het in beraad nemen (=wijze reactie).

Scene 2 : gesprek van de koning met de wijze raadslieden. Hij vertelt hen over het verzoek en vraagt om raad. Zij geven een goed advies(= toon genade). Hij zal erover denken.

Scene 3 : de koning praat met zijn jonge metgezellen. Hij vertelt hen over het verzoek, het advies van de wijze mannen en vraagt hen wat zij er van denken. Zij reageren in tegengestelde zin (= geen genade tonen, juist het tegenovergestelde).

Scene 4 : Jerobeam en aanhang komen voor het antwoord. De koning geeft hen zijn beslissing. De reactie van Jerobeam en de mannen van het noorden. Boos verlaten zij de koningszaal.

Bereid zelf het rollenspel goed voor: zorg dat u de tekst goed kent, dat u voldoende materiaal heeft om het geheel een aardige entourage te geven. Zorg voor een troon, een kroon, een scepter, voor de nodige kleding, enz. Bereken van te voren hoeveel personen u nodig heeft. Geef de junioren duidelijke opdrachten en geef ze een vijftal minuten om zich voor te bereiden. Na het spelen van het stuk kunt u het probleem met de junioren bespreken.

B.

Lees de in de les genoemde bijbeltekst met de junioren (1 Koningen 14:22-24). Laat de junioren deze tekst zelf proberen uit te leggen.

Uit Rechabeams leven valt af te leiden dat hij in de voetsporen van zijn vader trad en het zelfs nog bonter maakte. Houd met de junioren een gesprekje over het thema “zo vader - zo zoon”. Is het altijd zo dat een zoon precies wordt zoals zijn vader? Heeft een goede vader altijd een goede zoon? Heeft een verkeerd handelende vader, een verkeerd handelende zoon? (Idem moeder/dochter!) Wat is bepalend? Heeft opvoeding dan helemaal geen invloed?

C.

Schets in het kort de achtergrond van Jerobeam (in dienst van Salomo, in opstand tegen hem, aanwijzing door de profeet, vlucht naar Egypte, terugkeer bij de dood van Salomo, leider van de groep die om verzachting van het bewind vroeg, uitgeroepen tot de leider van de 10 stammen).

Lees met de junioren 1 Koningen 12:26-30 en bespreek het samen. Wijs op de gevolgen van deze maatregelen: het opstellen van de gouden kalveren was uiteraard tegen de wetten van Mozes. (Neem een landkaart en wijs de beide heiligdommen aan. Dan in ‘t noorden en Bethel in ‘t zuiden). het was dan nog wel de aanbidding van de God van Mozes, maar in een uitgebeelde vorm. De hele geschiedenis door, wordt het noordrijk gekenmerkt door beeldendienst - en in sommige perioden zelfs uitgebreid met goden van andere volken - daarom beantwoorden de koningen van het noorden allen aan de beschrijving “en hij wandelde in de weg van Jerobeam, de zoon van Nebat, die Israël deed zondigen”. Ook nu zijn er helaas christenen die de God van de Bijbel aanbidden, maar er ook niet voor terug schrikken om “beelden” te aanbidden.

De godsdienst van Mozes was erg uniek. In het Oude Midden Oosten was er geen enkel volk dat een godsdienst had zonder beelden, behalve Mozes’ volk. Zouden de christenen daar niet van moeten leren? Benader dit punt zo positief mogelijk.

Vergelijk met de junioren Jerobeams woorden met Exodus 32:2.

4. Verwerkingsactiviteit

Leg voor aan de groep of aan iedere junior afzonderlijk:

Je komt thuis met een prachtig schoolrapport. Wat vind je het fijnste?

1. Je ouders geven je een geweldige omhelzing
2. je ouders beginnen te glimmen en zeggen dat ze trots op je zijn
3. je krijgt een cadeautje maar je ouders zeggen verder niets
4. je ouders wijzen op het laagste cijfer en vragen of het niet wat beter kan
5. je vader zegt dat hij het vroeger beter deed

Gebruik de antwoorden om nog eens terug te gaan naar Rechabeams antwoord aan de noordelijke stammen. Wat motiveert mensen? Wat doen mensen als ze zich minderwaardig behandeld voelen? Wat is de beste manier om mensen te inspireren?

Leg uit (of, liever nog, laat de junioren dit ontdekken) dat mensen opbloeien als ze als gelijke worden behandeld en het gevoel hebben dat er echt om je gegeven wordt.

Achtergrond en informatie voor gespreksleid(st)er

De veertigjarige regering van Salomo is voorbij. Zijn zoon Rechabeam volgt hem op. Hij moet naar Sichem om zich als koning te laten uitroepen. Dit is normaal omdat David in feite een drievoudig koning was: over Juda, over de 10 stammen en over Jeruzalem. Juda zag in de nakomelingen van David de rechtmatige koningen van hun stam. Dit is bij de andere stammen niet het geval, omdat het om een verbond ging. De regering van Salomo was alles behalve mild geweest. Deze beroemde koning was goed begonnen, maar de rijkdom en macht was hem naar het hoofd gestegen, zodat hij in de tweede helft van zijn regering steeds meer belastingen van het volk eiste. Dit werd hem niet in dank afgenomen. Ook het feit dat hij steeds meer heidense religieuze invloeden in zijn land aanvaardde - zelf stimuleerde - door zijn vele huwelijken hebben daar niet veel goed aan gedaan. Bij de dood van deze oosterse despoot slaakt de bevolking een grote zucht van verlichting. Er is opnieuw hoop, tenminste als zijn zoon het anders wil aanpakken. Dat is dan ook hun verzoek te Sichem. De vooraanstaande mannen van de 10 stammen vragen hem om een ander en milder beleid.

De bijbelschrijver laat uitkomen dat Rechabeam aanvankelijk verstandig te werk ging. Hij neemt niet meteen een beslissing, maar houdt het in beraad en gaat overleg plegen met de getrouwen uit de tijd van de regering van zijn vader. Deze zijn duidelijk van mening dat Salomo het helemaal niet zo best heeft gedaan en raden de nieuwe koning aan "de dienaar van het volk" te zijn (in tegenstelling tot zijn vader die over hen "geheerst" heeft) en "goede woorden" tot hen te spreken. Dus: een mildere opstelling en mildere eisen.

Rechabeam legt daarna zijn oor bij zijn leeftijdgenoten te luister en deze staan voor een harde lijn. Onverstandig dat hij op hun raad ingaat. De woorden "raad" (3x) en "raadplegen" (3x) staan centraal in dit verhaal Rechabeam informeert naar raad: hij krijgt een goede en een slechte raad. Hij staat voor de keuze en kiest niet voor het goede, maar voor het verkeerde. De verantwoordelijkheid ligt daarom ten volle bij hem. Vers 15 doet daar niets van af. God had zijn voorzorgsmaatregelen getroffen en al bij monde van zijn profeet Ahia, Jerobeam, de tegenstander van Salomo, aangewezen als de leider van het

tienstammenrijk. Deze was bij het bericht van Salomo's dood onmiddellijk uit Egypte teruggekeerd. Na als onderhandelaar te zijn opgetreden, neemt hij het leiderschap op zich. De vooraanstaanden van de tien stammen roepen hem uit als hun nieuwe koning en de zoon van Salomo moet zich daarbij neerleggen.

Hij wilde alles, het resultaat was ernaar. Toch onderneemt hij nog twee pogingen. Hij stuurt zijn belastingambtenaar in de hoop dat het allemaal niet zo'n vaart zou lopen. Deze wordt gestenigd en zelf moet de koning de benen nemen. Dan mobiliseert hij de legers van de twee stammen die hem trouw zijn gebleven: Juda en Benjamin. God echter houdt hem tegen door zijn profeet Semaja met de boodschap te sturen, dat hij dit niet mag doen. Hiermee is de scheuring van het rijk van Salomo een voldongen feit. De kersverse koning Jerobeam van het Noordrijk Israël gaat meteen aan de slag en reorganiseert zijn rijk. Ook op godsdienstig vlak neemt hij de nodige maatregelen. Om te vermijden dat zijn onderdanen naar Jeruzalem zouden trekken voor de godsdienstige feesten en om te offeren, richt hij twee nationale heiligdommen in: te Betel in het zuiden en te Dan in het hoge noorden. Het ligt voor de hand dat hij niet in staat was een tempel uit de grond te stampen zoals Salomo dat gedaan had. Toch probeert hij enige glans aan deze twee plaatsen te geven door er twee beelden voor te laten maken. In ieder heiligdom wordt een stierkalf - in Kanaän symbool voor kracht en vruchtbaarheid - geplaatst, dat de aanwezigheid van God moet symboliseren. Hij introduceert geen nieuwe goden in Israël, maar giet de aanbidding in een ander jasje. Wanneer hij zegt: "Hier zijn uw goden, o Israël, die u uit het land Egypte hebben geleid", bedoelt hij daarmee te zeggen dat de God van Israël hen uit slavernij heeft bevrijd. Het beeld voor het heiligdom te Dan wordt d.m.v. een optocht naar zijn plaats gebracht. Ook moest Jerobeam over priesters beschikken die hij uit het gewone volk vandaan haalde. Zeer waarschijnlijk waren dit mensen uit de oorspronkelijke bewoners van het land. De Leviëten zond hij weg, omdat hij vreesde dat zij niet akkoord zouden gaan met zijn cultushervorming. Dit geheel van maatregelen is in de Bijbel geboekstaafd als de "ZONDE VAN JEROBEAM" waaraan zeer veel van zijn opvolgers zich schuldig hebben gemaakt. Toch liet God in de verschillende volgende eeuwen Israël niet vallen. Hij bleef er zijn profeten naar toe sturen in de hoop een fundamentele verandering temidden van de tien stammen tot stand te brengen.

Extra

Al de koningen van het Noord- en het Zuidrijk worden in deze Koningsbrief beoordeeld volgens een bepaald gezichtspunt. We noemen dit de deuteronomische geschiedschrijving. De gedachten die er achter liggen zijn ook te vinden bij de schrijver van het boek Deuteronomium. Deze geschiedschrijving is alleen geïnteresseerd in de vraag of de koning naar de geboden, inzettingen en verordeningen van JHWH (Gods naam) gewandeld heeft of niet. David is voor de Bijbelse (deuteronomische geschiedschrijving het beeld van de ideale koning. Hij wordt aan allen ten voorbeeld gesteld omdat hij de Thora gehouden heeft, zijn hart bij God was. Geen van de koningen na David haalt het om boven hem uit te komen. Salomo niet en Rechabeam helemaal niet. Zijn regeringsperiode vertoont van het begin tot het eind een grote ellende. Rechabeam wordt gesteund door de gecombineerde stam Juda (Davids stam), en Benjamin (waar Jeruzalem bij hoort). Dit is volgens 1 Koningen 11: 35 en 36 een Godsgeschenk. Rechabeams rijk lijdt onder diens verkeerde morele en religieuze gedrag en het volk volgt daarin na.

5

Vorbereiding

Leerdoel

Profeten spreken namens de Heer. Ze zijn kritische volgers van menselijk gedrag. De meetlat die ze hanteren is godsdienstig. Komt hun gedrag overeen met wat God wil zoals dat o.m. is uitgedrukt in de geboden?

Werkboekje

Zondag

Puzzel: Elia stopt dauw en regen voor jaren

Materiaal

Zie rubriek “adviezen” hieronder.

Adviezen

1. Verzuim niet de junioren een goede vertelling voor te houden (niet voorlezen). Doe dit bij voorkeur aan de hand van viltmateriaal. *Bijbel in vilt* blz. 66. Hoewel de junioren hun les hebben gemaakt en het verhaal in grote lijnen kennen, zullen ze het nog steeds fijn vinden het opnieuw te horen, aangevuld met een hele reeks details (zie daarvoor de toelichting en naslagwerken)
2. U kunt voor alle duidelijkheid op een groot vel papier het koningsverloop schetsen van Juda en Israël na de dood van Salomo. U kunt dit mooi gebruiken om alles nog eens op een rijtje te zetten. Zo ontstaat een mooie rode draad over de afgelopen lessen.

Het verenigde rijk Israël

Saul

David

Salomo

Juda en Israël (2 stammen in ‘t zuiden) (10 stammen in ‘t noorden)

Rechabeam

Jerobeam

Abiam

Nadab

Asa

Basa

Ela

Zimri/Tibni

Josafat

Omri

Achab

3. De landkaart om de verschillende verplaatsingen van Elia aan te geven.

4. In Israël heerst grote droogte. Praat u eens met de junioren over landen waar watergebrek heerst. Welke armoede en ziekten dit meebrengt. Soms ook de dood.

Programma

Opening

Welkom
Zang
Gebed
Zendingsbericht

Lesbehandeling

1. Terugblik

Vertel in het kort wat er in de les van vorige week is besproken. Voor uw eigen informatie het volgende:

Rechabeam, de zoon van Salomo, wil zichzelf snel in het koninklijk zadel helpen. In Sichem moet de kroning/zalving plaatsvinden. De stammen van Israël zijn over Salomo's opvolger nog niet zo zeker. Ze vragen om verlichting van de belasting, de herendienst en het legerjuk. Salomo's adviseurs raden hem aan, de vraag, die eigenlijk een eis is, in te willigen. Rechabeams eigen adviseurs, z'n medegenieters van grote rijkdommen raden dit af. Zij stellen zelfs een verzwaring voor. Zoals de profeet van Achia van Godswege al voorzegd had, zetten de stammen de davididische koning aan de kant en kiezen Jerobeam als hun vorst. Het altijd op belastinggebied voorgetrokken Juda (Davids stam), wil Rechabeam volgen samen met de kleine stam Benjamin. Spoedig daarna gaat het in het Zuidrijk als in het Noordrijk bergafwaarts. God wordt steeds meer naar de rand van de samenleving gedrukt. Alle aandacht gaat uit naar economie en politiek.

2. Activiteit

Schrijf op een groot vel papier of op een bord:

De grote droogte: jaar drie

Vraag de junioren om in hun hoofd (verbeelding) een tekening te maken van een land dat al drie jaren geen regen heeft gekregen. Wat zien ze? Laat ze vertellen en noteer hun suggesties op het vel papier.

De overgang naar het verhaal van Elia is snel gemaakt.

3. Verhaal

Vergeet niet dat U een keuze moet maken uit het vele materiaal dat hier wordt aangedragen. De werkwijzer is niet zozeer een stramien waarbinnen u altijd de les moet behandelen, maar meer een bron van informatie en materiaal waarmee u een eigen aanpak kan ondersteunen. Vergeet echter nooit dat junioren gebaat zijn bij een aanpak waarin luisteren, verwerken en zelfwerkzaamheid allen aan bod komen. Zie de algemene inleiding voor nadere uitleg.

Aan de hand van het gedeelte “profeet” kunt een gesprekje houden over profeten. De junioren moeten eerst precies weten wat dat is. U kunt dit duidelijk maken door een paar voorbeelden.

- a. Kinderen spelen in de speeltuin. Joke wil haar kleine zusje op de schommel zetten, maar plotseling roept haar vader: “Pas op, daar is ze nog te klein voor”.
- b. Kinderen rolschaatsen op straat. Plotseling roept iemand: “Kijk uit, een auto”.
- c. Kees maakt een domme fout. De onderwijzer vraagt: “Waarom doe je zo dom, zo is het je toch niet geleerd”.

In deze voorbeelden gaat het om waarschuwingen. Dit is de functie van de profeet. Hij moet de koning waarschuwen van Godswege en hem op zijn fouten wijzen. Elia is zo’n profeet.

A.

In Israël komen na Jerobeam, achtereenvolgens de koningen Nadab, Basa, Ela, Zimri/Tibni, Omri en Achab aan de macht. Omri is een zeer succesvol koning geweest, zoals we ook weten uit niet bijbelse gegevens. Omri is de stichter van een nieuwe hoofdstad in Israël: Samaria. Toch valt in de Bijbel alle nadruk op zijn zoon Achab. Dit zal wel in verband zijn met diens huwelijk met Izebel en hun confrontatie met de profeet Elia. Ook wordt over Achab gezegd dat het oprichten van afgoden nog de “kleinste” zonde was die hij bedreef. Hij buigt zich zelfs voor deze goden. Hij krenkte God meer dan alle koningen voor hem. De god Baäl wordt hier weer eens in het bijzonder genoemd. Het is waarschijnlijk dat de aanbedding van deze afgod nieuw leven kreeg ingeblazen door Achabs huwelijk met Izebel. Ze was de dochter van Etbaäl!, een Syrische vorst uit Sidon. In verering van deze god ging het om succes, voorspoed maar vooral om vruchtbaarheid van zowel land als mens. Het bedrijven van seks was dan ook normaal bij de aanbedding. (met name in de tempels met de priesters en priesteressen).

Een gesprekje over afgoden kan hier plaats vinden. Zijn er nu nog afgodsbeelden? Vormen die een gevaar voor de junioren? Bestaan er in het gewone dagelijks leven ook afgoden, die dan wel niet in de vorm van afgodsbeelden voorkomen, maar die een grote invloed uitoefenen op ons gedrag? Beschrijf een afgod op het niveau van de junior. Te denken valt aan: een afgod is iets dat al je aandacht opeist zodat je geen tijd meer hebt voor andere mensen, of een afgod is iets waardoor je zo in beslag wordt genomen dat je alleen nog maar aan jezelf denkt en niet meer aan mensen die jouw hulp misschien nodig hebben.

Het heeft niet zoveel zin om afgoden gelijk te stellen met materialisme: volvo, villa en video! Daar zijn ze nog niet aan toe. Dat speelt zich af op een te hoog abstractie niveau.

Een andere aanpak kan uitgaan van de twee geboden: God en je naaste liefhebben als jezelf. Als je daar geen “tijd” voor hebt omdat je altijd met iets anders bezig bent, dan is dat andere een “afgod”.

Blijf positief. Junioren zijn op weg om hun eigen weg te vinden. Ze maken vaak deel uit van een groep en willen wel van alles doen, ze hebben ook oog voor nood en verdriet, maar...ze bezitten nog niet altijd het abstractie- of concentratievermogen om daar ook daadwerkelijk lang mee bezig te zijn. Praat ze dus geen onnodig schuldgevoel aan.

B.

De verhalen van en over Elia gaan in feite over de strijd tussen de op bevrijding gerichte geschiedenis van Gods verbond en de aanbedding van de “goddelijke” macht van de natuur. Als er in het verhaalstaat dat er geen regen is, betekent dat in feite dat Baäl, de schenker der vruchtbaarheid, wordt uitgeschakeld en lamgelegd.

Bij het woord van Elia, dat er geen regen valt dan op zijn (= Gods) woord, moeten we denken aan de thora (= de boeken van Mozes). Daarin lezen we immers dat regen geen toevallige voorzienigheid van boven is maar de gestadige begeleiding van JHWH (Gods naam) van een leven op aarde in vrede en gerechtigheid, n.l. als Israël de sabbaten houdt en Gods geboden in acht neemt. Doet het dat niet, gaat het andere goden dienen, dan zal JHWH de hemel toesluiten, zodat er geen regen meer valt. Lees Lev. 26:1-6 en Deutr. 11:16:18. Daar wordt precies beschreven wat er hier in deze Elia-geschiedenis gebeurt. Omdat Israël in de persoon van de koning en de koningin andere goden dient en onrecht op aarde doet, wordt het goede, beloofde land weer als woestijn, doodsgebied. En als het land (=de aarde), Elia niet meer te eten kan geven, moeten anderen het doen. Elia moet zich op Godsbevel terugtrekken in de buurt van de Jordaan. Dezelfde grensrivier waarover een Jozua het beloofde land mocht binnengaan, wordt nu overgestoken om het land te verlaten. Dat zegt op zichzelf al genoeg. Bij de beek Kerit wordt Elia gevoed door raven. Het zijn juist deze vreemde, onreine woestijnbewoners (Jes. 34:11) die door God in dienst worden genomen om zijn profeet te voeden. Het kan vreemd toegaan in Gods geschiedenis! Het profetenbaantje is een gevaarlijk beroep. Vaak werden deze waarschuwers persoonlijk aangekeken en verantwoordelijk gesteld voor boodschappen van God. Elia moet zich verstoppen omdat hij gevaar loopt. Tevens krijgt Achab een langdurig lesje, hij laat overal naar Elia zoeken, zodra hij zijn woorden aan den lijve ondervindt.

U kunt het inleidingverhaaltje met de daarin genoemde dieren voor dit gedeelte gebruiken.

C.

Nog vreemder wordt het als Elia moet uitwijken naar Sarefat, vlakbij Sidon. Hij is nu als het ware onder de neus van Baäl. Sarefat betekent smeltoven, louteringsplaats. Een soort voorloper van Hoogovens. Maar misschien slaat die naam ook wel op de loutering van Israël die hier plaats vindt. De heidense weduwe neemt de plaats van de raven over. Zij doet wat Israël had moeten doen. Zijn profeten voeden. Deze buitenlandse weduwe wordt tot een moeder van Israël. Als weduwe is ze immers ook zonder Baäl, zonder echtgenoot. Water kan ze geven maar brood heeft ze niet. Alleen een handvol meel in de pot en een weinig olie in de kruik. Het hele verhaal stukt bij het woord “sterven”.

Dan komt het woord “vreest niet” van de profeet. Dat is altijd het begin van een blijde boodschap. Elia doorbreekt de doodsangst door die vrouw te laten doen wat gebeuren moet: het voeden van de profeet. En dan zijn olie en meel geen producten meer van de vruchtbaarheidsgod Baäl. Dan worden het op het woord van God tekenen van heil en bevrijding.

Uit dit verhaal kunnen verschillende praktische lessen gehaald worden:

- 1) mannen van God moeten geholpen worden in de voorziening van hun bestaan (denken aan tienden, het steunen van zendelingen, enz.)
- 2) de olie-”vermenigvuldiging”, ligt in de lijn van de broodvermenigvuldiging. Dergelijke wonderen zijn er niet om ons machteloos toe te laten zien. Zij zijn er in de eerste plaats om nagevolgd te worden, al is het dan met minder spectaculaire middelen. Bovendien: hulpverlening op de juiste wijze aangepakt kan er nog wel eens op uitdraaien wonderen te verrichten. Het zenden van geld ter waarde van tien broden (ongeveer 10 euro) naar een ontwikkelingsland kan een ware “broodvermenigvuldiging” veroorzaken, omdat met datzelfde bedrag daar 10 maal zoveel broden gekocht kunnen worden. (reken maar eens na met de junioren). Is dat geen wonder? Zijn dat dan geen initiatieven in de geest van Jezus en Elia?

D.

Een gedachtewisseling over de opstanding is te overwegen. Laat de junioren alle gevallen van opstanding in de Bijbel opnoemen:

Drie in het Oude Testament:

- zoon van de weduwe van Sarefat door Elia
- zoon van de Sunamitische door Elisa
- een man die ter begrafenis werd gevoerd door de aanraking met het dode lichaam van Elisa.

Vijf in het Nieuwe Testament:

- zoon van de weduwe van Nain door Jezus
- dochter van Jairus door Jezus
- Lazarus door Jezus
- Jezus door God Zelf
- Dorcas door Petrus
- Eutychus door Paulus

In totaal zijn er 7 opwekkingen verricht door het toedoen van mannen van God, en één door God Zelf. Van daaruit met de junioren over de opwekking praten die plaats zal vinden bij de wederkomst. Vermijd speculeren over hoe het allemaal zal zijn, maar benadruk de zekerheid van de hoop, dat de dood niet het laatste woord zal hebben.

4. Verwerkingsactiviteit

Onder “vrijdag” in het lesboekje is de junioren gevraagd hoe ze het verhaal van de olie en het meel aan een kleuterklas zouden vertellen. Geef nu de gelegenheid om hun vondsten bekend te maken.

Achtergrond en informatie voor gespreksleid(st)er

U doet er goed aan de volledige tekst te bestuderen. Hier volgt een toelichting van de **hoofdstukken 17, 18 en 21** Voor de overige hoofdstukken raadplege men een bijbel- commentaar.

1. De profeet Elia (hoofdstuk 17)

Er bestaan niet zoveel verhalen over Elia, maar ze zijn wel erg indringend. Zijn levensverhaal zoals opgetekend in 1 en 2 Koningen begint met de aankondiging van een driejarige droogte door Elia, die de Tisbiet genoemd wordt (17:1). Hij is afkomstig uit Tisbe in Gilead dat ten oosten van de Jordaan lag. Er wordt verder niets over zijn achtergrond verteld (geboorte, beroep, gezin, enz.) De schrijver valt meteen met de deur in huis door direct Elia's boodschap aan koning Achab van Israël (het Noordrijk) weer te geven. Het "zo waar de Here, de God van Israël leeft" is uiteraard een eedformule, waarvan de man die deze uitspreekt (hier Elia) bereid is de gevolgen te dragen in geval zijn woorden onwaar blijken te zijn (een soort zelfvervloeking). De Heer staat garant voor zijn woorden. Elia laat duidelijk uitkomen dat hij een dienaar is van God in wiens naam hij optreedt: "in wiens dienst ik sta" (17:1). Dit bericht over de komende droogte moet de achtergrondvormen van de verhalen die volgen. Zeer waarschijnlijk had Elia enig gevaar van de koning te duchten, want hij neemt de benen tot over de Jordaan, naar de beek Kerit. Dit was niet zijn eigen initiatief maar een opdracht van zijn Meester aan wie hij gehoor gaf: "ga van hier, wend u oostwaarts..." (v.2,3). De Heer zorgt daar op een merkwaardige manier in Elia's levensonderhoud: "Ik heb de raven geboden u daar van spijs te voorzien" (v.4). De

schrijver laat niet na aan te geven dat zowel Elia als de raven (onreine dieren, die ook kleine vogeltjes eten) zich onderwerpen aan de wil van hun Heer (v.5,6). De tijd ging voorbij en God hem een nieuwe opdracht: "Ga naar Sarfath..." (v.9) Weer zorgt God voor het welzijn van Elia, deze keer d.m.v. een weduwe. In deze tweede episode stelt Elia de vrouw bijzonder op de proef. In Fenicië, waar Sarfath lag (tussen Sidon en Tyrus, de stad van koningin Izebel) was uiteraard meer water dan in de rest van Palestina, omdat het aan de kust lag. Toch moet er geen overvloed zijn geweest. Hij vraagt haar te drinken en te eten. Het water haalt zij, maar voedsel heeft zij zelf nauwelijks. Wanneer Elia dit hoort spoort hij haar aan om van het kleine beetje wat haar en haar zoon restte aan hem te geven. Zij zou dan later geen gebrek lijden. Hij vraagt wel erg veel van deze niet-Israëlitische vrouw. Geven van het weinige dat ze heeft met het risico zelf niets meer te hebben. Eerst geven, dan aannemen, en dat aan een Israëlitische man! Elia voorspelt haar in de naam van God van Israël dat het allemaal goed zal aflopen. (v.14). Haar geloof wordt beloond. Hierna komt een derde episode. De zoon van deze weduwe wordt ernstig ziek en sterft. De vrouw is radeloos. Ze begrijpt het niet en ze vermoedt dat ze nu gestraft is voor de aanwezigheid van deze heilige man (man Gods v.18), waardoor verborgen fouten van haar aan het licht zijn gekomen waarvoor zij nu moet boeten. Rampen konden voor de volksopvatting gevolg zijn van verborgen zonden. "Hoe heb ik het met u?" betekent eigenlijk: "Wat heb ik met u te maken" (v.18). Elia gaat niet in discussie met haar, maar vraagt haar, haar zoon mee te geven en gaat met hem naar de bovenkamer. In de verzen 17:19-23 vertelt de schrijver ons wat Elia precies deed:

1. hij bad tot God (v.20)
2. strekte zich drie maal op het kind uit (v.21)
3. bad weer tot de Heer (v.21)

Het eerste gebed heeft iets van verwijt, het tweede is een smeekbede om het leven van het kind. Het kind werd weer levend. Als hij het kind aan zijn moeder teruggeeft, zegt deze "thans weet ik dat gij een man Gods zijt en dat het Woord des Heren in uw mond waarheid is" (v.24). Al eerder had ze een wonder van Elia meegemaakt. Reden genoeg om hem een man Gods te noemen, maar wanneer dan het geluk zich tegen haar keert klinkt er een verwijt in haar stem, omdat ze klaarblijkelijk niet kan begrijpen dat haar kind moest sterven. Nu Elia echter haar kind weer levend kind terugbrengt, is de ervaring zo indringend dat het voor haar een absoluut bewijs is dat deze man van God gezonden is en dat zijn woorden, Gods woorden zijn. Dit laatste is nu wat de schrijver eigenlijk steeds al heeft willen aantonen: Elia is een man van het kaliber van Mozes. Let maar eens op:

1. Het woord des Heren KWAM tot hem (v.2) en hij DEED naar het Woord des Heren (v.5)
2. Toen KWAM het Woord des Heren tot hem (v.8)...NAAR het Woord des Heren, dat Hij door de dienst van Elia gesproken heeft (v.16). Hieruit blijkt duidelijk dat Elia niet alleen de woorden des Heren correct doorgaf maar er ook naar handelde. Het interessante van deze tekst is nu dat ook het omgekeerde het geval is:

Hij (Elia) roept tot de Here (2x)

En de Here hoorde naar de stem van Elia en...

God zelf houdt rekening met de woorden van zijn dienstknecht en handelt er naar. Dit kan in het O.T. slechts van Mozes gezegd worden. Dit was een man die precies naar de woorden van God handelde (zie Exodus 40), maar omgekeerd handelde God ook naar het Woord van Mozes (Exodus 32). De woorden die de weduwe op het eind van het verhaal spreekt, liegen er dan ook niet om: "...en dat het woord des Heren in uw mond WAARHEID is". Dit betekent dat het werkelijkheid is, dat men er op kan bouwen. De schrijver benadrukt hiermee dat de verdere verhalen over Elia niet uit de lucht zijn gegrepen. Het zijn dan misschien "ijzersterke" verhalen, maar dat er niemand aan twijfelt: "Ze zijn echt waar", zo schijnt de schrijver te betogen.

2. Elia en de priesters van Achab en Izebel (hoofdstuk 18)

Het derde jaar van de droogte is bijna ten einde. Elia krijgt de opdracht zich aan de koning te vertonen (18:1). Deze heeft reeds lange tijd naar hem laten zoeken, echter zonder succes. Elia ontmoet eerst een van de dienaren van de koning die tegelijkertijd een dienaar van God was (v.4). In de tekst is duidelijk te lezen dat deze Obadja alles heeft gedaan wat in zijn vermogen lag om de profeten van God uit de moordende hand van de koning te redden. Obadja vreest nu, dat als hij ingaat op het verzoek van Elia om aan de koning te melden dat hij hem gevonden heeft, dat hij er zelf aan zou gaan. Wanneer de confrontatie tussen koning en profeet plaatsvindt, staat de eerste gelijk klaar met azijn verwijt. Elia kaatst de bal terug en probeert de koning duidelijk te maken dat het lot van het land volledig afhangt van Achabs gebrek aan gehoorzaamheid en trouw aan God (v.18). Meteen stelt hij een rendez-vous vast, waarbij hij het volk van Israël, maar ook alle heidense priesters uitnodigt. De vrouw van Achab (een prinses uit Tyrus) hadden ze meegebracht. Zij vereerde Baal, de mannelijke vruchtbaarheidsgod, en Asjera, de vrouwelijke vruchtbaarheidsgodin. In het geloof van de Kanaänieten ging men ervan uit dat regen en vruchtbaarheid van het land, van deze goden afhankelijk waren. Het zal duidelijk zijn dat de driejarige droogte aangaf dat de beide goden óf dood óf in elk geval machteloos waren. In de overige verzen van hoofdstuk 18 kan de lezer de confrontatie van de profeet Elia met de 450 priesters van de vruchtbaarheidsgoden als het ware bijwonen. Waar het in feite om gaat is een krachtmeting tussen deze goden en de God van Elia, de God van het verbond. Wie is nu eigenlijk de God van Israël: de God van de Sinai of Baäl? Wanneer al het volk en de koning en de priesters verzameld zijn, neemt Elia het initiatief en richt zich tot het volk om hen tot een keuze te bewegen: "Doch het volk antwoordde hem niets" (v.20-22). Trieste ervaring voor Elia! Daarom zegt hij ook, dat hij als profeet ALLEEN overgebleven is aan de kant van God. Dit is een typische oosterse overdrijving van spreken, want de Schrift vertelt dat er nog andere profeten tijdens de regering van Achab actief zijn geweest (20:13-35; 22:8). Maar de situatie op dat ogenblik rechtvaardigt een dergelijke uitspraak. Ook Micha heeft eens tegenover 400 man gestaan (22:5). De priesters moeten een offer aanbieden, maar niet ontsteken, want de godheid moet met vuur antwoorden. Het gaat dus niet om het "zijn" van die godheid, maar om zijn "macht" te bewijzen. Als hij niet machtig is, dan bestaat hij ook niet! Elia geeft hun de laatste kans, iets wat een goede indruk op het volk moet hebben. Het hinken op twee gedachten is de vertaling van een moeilijke Hebreeuwse uitdrukking. Het zal een toespeling zijn op een cultische dansbeweging, omdat dezelfde uitdrukking ook in v. 26 wordt gebruikt. De Baälpriesters doen hun uiterste best, maar slagen er niet in aan de door Elia voorgestelde proef te voldoen. Ze roepen de naam van hun god van de morgen tot de middag aan, echter zonder succes. Elia begint hen te bespotten in het bijzijn van het volk. Dan proberen ze het nog beter en voegen er insnijden in hun huid aan toe en gaan over tot geestesvervoering, doch het baat niets. Intussen is er zeker 6 uur voorbij gegaan en vindt Elia het welletjes. De beurt is aan hem (30-35). Hij zorgt ervoor dat er geen twijfel over het ingrijpen van God kan ontstaan:

1. hij herstelt het oude altaar van God op de Karmel
2. hij neemt 12 stenen om het altaar (opnieuw) te bouwen (denk aan Jozua)
3. hij maakt het altaar **IN DE NAAM DES HEREN**
4. hij zorgt voor een diepe en wijde groeve om het altaar heen
5. hij schikt het dier en het hout op het altaar.
6. hij laat er water over heen lopen
7. dit wordt nog tweemaal herhaald zodat niet alleen hout, offerdier en altaar maar ook de geul er om heen onder water kwam te staan

Het was intussen de tijd van het avondoffer geworden (15.00 uur). Elia trad naar voren en riep zijn God aan als de God van Abraham, Isaak en Jakob. Wat hij in zijn gebed vroeg kan als volgt aangeduid worden (v. 36, 37):

1. toon dat Gij God in Israël zijt
2. Dat ik (Elia) uw knecht ben

3. dat ik op uw bevel al deze dingen doe
4. dat Gij hun hart (van het volk) weer terug neigt

De punten 2 tot en met 4 zijn ondergeschikt aan het eerste dat tweemaal in het gebed herhaald wordt. Daar draait alles om. Elia hoefde niet lang te wachten. God antwoordde onmiddellijk en het dier, het hout, het altaar en het water in de greppel werden verbrand.

Het moet een indrukwekkend gezicht zijn geweest en aan duidelijkheid moet het niets te wensen hebben overgelaten. De reactie van het volk loog er dan ook niet om: het wierp zich ter aanbedding op de grond en riep tot tweemaal toe: "De Here, die is God!!" (v. 39).

Dit betekent zoveel als "De God van Mozes van de Sinai is werkelijk de God van hemel en aarde". Elia had zijn doel bereikt! De strijd was beslecht. Niet alleen de onmacht van Baäl was bewezen, maar het was ook duidelijk dat hij niet eens bestond. Het is de vraag of dat voor deze oosterse mensen ook de conclusie was. Het eerste was in ieder geval overtuigend. De slachting die er nadien plaatsvond past in die tijd en het is moeilijk om daar een juist oordeel over te vellen. De Baäldienst in Israël had in ieder geval een gevoelige klap gekregen en de zaak van God had een geweldige winst geboekt (v. 40).

3. Achab - Izebel en Nabot en Elia (hoofdstuk 21)

De inleidende woorden "Hierna gebeurde het" (21:11), beloven in het Hebreeuws niets goeds. Meestal komt er een groot onheil om de hoek kijken. Koning Achab (871-852) van het Noordrijk Israël heeft zijn oog laten vallen op een stuk grond dat naast het domein van zijn paleis ligt. Die wijngaard behoort een Israëliet toe, die Nabot heet en die niet bereid is deze af te staan. Ondanks de pogingen van de koning de wijngaard te kopen of er in ruil een ander stuk grond voor te geven, houdt hij voet bij stuk. De schrijver van het verhaal heeft die weigering duidelijk op de voorgrond gehaald door deze met herhaling te citeren: v.3 "De Here beware me ervoor, dat ik de erfenis van mijn vader aan u zou geven". v.4. "Ik zal u de erfenis van mijn vader niet geven". v.7. "Ik geef u mijn wijngaard niet". De eerste keer zijn de woorden van Nabot zelf, de tweede keer klinkt een deel van Nabots woorden nog door in koning Achabs oren. Als Achab het zijn vrouw Izebel vertelt, (3° keer) blijft slechts het feit en niet de motivatie over. Men ziet dus de oorspronkelijke woorden sterk gereduceerd worden. En met reden! In ieder geval voor Achab. Want in de eerste zin klinkt duidelijk, dat Nabot de Here vreest en zich ervoor hoedt een dergelijke overtreding te begaan. Volgens de wet van Mozes was het niet toegestaan je eigen grond - die je in feite van God in bruikleen hebt - aan een ander te verkopen (zie bijv. Numeri 36). In de tweede zin is de vrees die Nabot koestert weggelaten. En in de derde zin is de verwijzing naar de wet van Mozes niet meer te bespeuren, zodat Izebel de indruk krijgt, dat het hier een ongehoorzame onderdaan betreft die de dienst wil uitmaken. Izebel, die een heidense prinses uit Tyrus was, had het al niet hoog op met de Israëlieten en zeker niet met hun godsdienst. Ze doet er alles aan om haar eigen Baäldienst in te voeren. Het ligt dus voor de hand dat ze niet met voorzichtigheid te werk gaat, wanneer ze dit van haar man hoort. Achab zelf gedraagt zich als een klein kind:

1. hij kwam gemelijk (knorrig) en toornig thuis
2. hij legde zich neer op zijn bed
3. hij keerde zijn gezicht om
4. hij wilde niets eten (v.4)

Izebel vraagt wat er aan scheelt en na zijn onvolledig (en dus oneerlijk) verslag van het gebeurde, neemt zij het heft in handen en vaardigt een bevel uit dat er toe leidt dat Nabot gestenigd wordt (v.3-10). De lezer zal weinig respect voor de bestuurders van de stad hebben, die zich voor zo'n lage zaak lenen. Nabot wordt ervan beschuldigd God en koning vaarwel te hebben gezegd. Dit is een fraaie manier om aan te geven, dat hij beide vervloekt heeft. Op het vervloeken van God en koning stond de doodstraf (Exodus 22:27). De bestuurders van de stad bedienen zich op bevel van de koningin van minderwaardige lieden (v.10,11,19). Dit zijn lui die zonder enig nut of afkomst

zijn. Ze zijn door en door bedorven. Met andere woorden, de oudsten van de stad maken gebruik van het uitschot van de stad. Zelf zijn ze of zo corrupt als wat, of enorm bevreesd. Zodra Achab van zijn vrouw hoort dat de wijngaard van hem is, informeert hij niet eens hoe dat in elkaar zit. Hij spoedt zich verheugd naar de wijngaard toe (v.16). Door niets te vragen kan hij later altijd ontkennen dat hij er de hand in heeft gehad. Het in bezit nemen van de wijngaard staat dan verder in het verhaal centraal: v. 15 "Sta op, neem de wijngaard van de Jizreëliet Nabot in bezit". v. 18 "hij is in de wijngaard om die in bezit te nemen". v. 19. "hebt gij vermoord en ook in bezit genomen?" De schrijver heeft intussen voldoende laten blijken dat Nabot inderdaad dood is (v.14,15,16) en in 2 Koningen 9:26 wordt nog vermeld dat ook zijn zonen zijn terechtgesteld. Anders was de koning nog niet in staat geweest om zich de wijngaard toe te eigenen. Het is nu allemaal te ver gegaan en God grijpt in door zijn profeet Elia naar hem te zenden. De woorden die de profeet namens God spreekt liegen er niet om! Achab wordt ervan beschuldigd niet alleen de wijngaard gestolen, maar ook Nabot vermoord te hebben. Dit klopt ook wel! Kleefde het zegel van de koning niet op het bevel tot terechtstelling van de hand van zijn vrouw? Achab reageert - weer als een verwend kind - erg fel, omdat hij bang is dat zijn spelletje niet doorgaat. "Hebt gij mij gevonden, mijn vijand?" (v.20). Het is niet moeilijk om ons voor te stellen dat de koning in Elia een lastige klant ziet. Elia had de drie jaar durende droogte aangekondigd. Verder had hij 450, priesters van zijn vrouw laten afslachten. Maar het mag niet baten; de schuld van Achab wordt uitvoerig uitgespeld (v.19,20-24).

1. gij hebt u verkocht om kwaad te doen.
2. gij hebt ergernis verwekt.
3. gij hebt Israël doen zondigen
4. gij hebt zeer gruwelijk gehandeld door de afgoden achterna te lopen.
5. gij hebt vermoord
6. gij hebt in bezit genomen

De beschuldiging betreft niet alleen het gebeurde van de laatste dagen, maar zijn algemene gedrag als koning over Israël is in het geding. Het vonnis is dan ook in verhouding:

1. Achab zal sterven
2. Achabs dynastie zal verdwijnen
3. Izebel zal een gruwelijke dood sterven

Het onheil dat Elia over hem uitsprak, trof hem diep in zijn gevoelens en deed Achab ertoe overgaan berouw te hebben en te tonen (v.27).

1. hij scheurde zijn kleren
2. hij deed een rouwgewaad aan
3. hij vastte
4. hij legde zich ter ruste
5. hij liep met lome pas

God interpreteerde dit als een oprechte verootmoediging en verzacht de straf. Niet Achab zal sterven, maar diens opvolgers zullen dit lot ondergaan. Op zich een zware straf voor een Oud-oosterse koning. Men hechtte toen zeer veel waarde aan zijn nageslacht. Voor de lezer van vandaag doet dit overgaan van de straf op zijn nageslacht wat vreemd aan.

6

Vorbereiding

Leerdoel

Maak je keuze voor God.

Werkboekje

Maandag

Puzzel: Hij geeft honderd profeten eten en drinken

Materiaal

Overzichtskaart van Israël of goede atlas van de bijbel.

Glazen schaal en droge spons(en)

Logo's van: WFP (World Food Programme), UNHCR, Novib, ADRA enz. (zie pag. 37)

Adviezen

Zo levendig mogelijk vertellen met het gebruik maken van de "Bijbel in vilt" blz. 67 (bovenste afbeelding). Landkaart gebruiken om de berg Karmel, de zee van Samaria en Sidon aan te geven. Gegevens verstrekken over de hoogte van de berg (hoogste punt 531 m., bergketen van 24 km. lang).

JHWH. Dit is de oorspronkelijke naam van God. Omdat wij echter niet met zekerheid kunnen zeggen welke klinkers er tussen deze letters hebben gestaan, gebruiken wij Gods naam dus niet. Wij gebruiken tegenwoordig de vertaling van het woord Adonai= Heer. Dit is de titel die we God geven en daarmee eren wij Hem. We eren Hem niet door van JHWH: Jehova of Jaweh te maken, want deze namen voor God zijn absoluut onzeker. Er zijn hiernaast nog vele andere combinaties mogelijk! Mensen die pretenderen Gods echte naam te gebruiken, zeggen dit ten onrechte! (Jehova's getuigen).

Het gaat in dit verhaal om het maken van een keuze tussen de ware en de verkeerde aanbidding en het leven overeenkomstig deze aanbidding. Controleer of uw junioren deze betekenis hebben begrepen.

Programma

Opening

Welkom
Zang
Gebed
zendingsbericht

Lesbehandeling

1. Terugblik

Zie rubriek “verhaal, onder A.

2. Activiteit

Plaats een schaal op tafel met een ondiep laagje water. Misschien enkele takjes en wat gras er in. Leg vervolgens de droge spons(en) erin. Vraag wat er nu gaat gebeuren.

In Israël verdween het water uit de rivieren en vijvers alsof er een reuzenspons was neergelegd.

3. Verhaal

A.

Kom nog even terug op de inleidende activiteit van vorige week.

Wat zou er gebeuren als er drie jaar geen regen meer zou vallen in Nederland, België en West-Europa? Wat is het verschil tussen landen als Nederland en België en Israël in het Midden Oosten, waar drie jaar droogte heerst? Laat voorbeelden geven van door droogte geteisterde gebieden in Afrika. Dit alles om de situatie te laten invoelen.

Het nijpende tekort komt tot uiting in het naar water zoeken door de koning zelf, en nog wel voor zijn paarden (terwijl naar alle waarschijnlijkheid de mensen omkwamen!). Obadja is blijkbaar een man van de categorie van Elia. Hij stond er alleen voor aan het hof van de koning als trouwe gelovige van God. Elia strijdt met open vizier en trekt zich dan terug en verbergt zich. Obadja strijdt in het geheim terwijl hij ter plekke blijft en is daarom zeker niet minder effectief. De inzet van deze man valt om die reden te prijzen. Begrijpelijk vreest hij voor zijn leven.

B.

Als dingen misgaan wordt meteen naar de schuldige gezocht. Wie is de schuldige van deze droogte? Daar Baäl de god van de vruchtbaarheid en de regen was, zullen veel van zijn gelovigen gedacht hebben dat hij kwaad op hen was. Het was echter niet een profeet van Baäl die deze droogte aangekondigd had, maar een profeet van de God van Mozes. De mensen zullen het opgevat hebben als een strijd tussen deze twee goden. Dat is dan ook de hele toedracht van de confrontatie op de berg Karmel.

Lees samen met de junioren de woordelijke uitdaging die Elia tot zijn tegenstanders richt (1 Kon. 18:21-24). Is dit een eerlijke uitdaging? Zijn er gelijke kansen voor beide? Wie is er in het voordeel? De Baälkant met zijn 450 priesters-profeten of de kant van de Here God met de ene Elia? Vestig tijdens het gesprek de aandacht op het aspect: "op twee gedachten hinken". Wat stelt dat in het dagelijks leven voor? Kan men wel twee meesters dienen? Wat kan er

gebeuren als men dat doet? Wie van de mensen die op de Karmel verzameld waren dienden er twee heren? Is het wel fair dat de God van de Bijbel van ons "alles of niets" vraagt? Het inkerven van de huid, totdat er bloed kwam, behoorde bij de vruchtbaarheidsriten van de Baäldienst. Het leven-gevende bloed drupte op de aarde, opdat de aarde dan leven zou geven. Het gaf ook aan hoeveel de aanbidders voor Baäl over hadden. Daarmee toonden zij aan dat ze het oprecht met hun god voor hadden. Elia laat op zeer sterke wijze uitkomen hoe machteloos hun god is.

C.

De Baäldienst moet van de bodem van Israël uitgeroeid worden. Om de volledige overgave van het volk te herwinnen, laat Hij alle profeten van Baäl ombrengen. Het is moeilijk om dit met de normen van onze moraal te beoordelen.

Er moesten overduidelijk dingen gebeuren. De zeden en gewoonten waren toen een stuk ruwer en de harten van de mensen een stuk ongevoeliger. Er moesten overduidelijke dingen gebeuren. Mensen hadden toen niet de gevoelige antennes die toch nogal wat mensen tegenwoordig bezitten. Ga niet te diep in op dit probleem, zeker niet als de junioren er geen vragen over stellen.

Onderstreep vooral dat Elia de strijd won, omdat hij de ware God diende. De priesters hadden niets in te brengen omdat hun god in het geheel niet bestond.

Als u voldoende tijd heeft, kunt u een kleine oefening met de junioren doen m.b.t. het gebruik van cijfers in dit bijbelverhaal (1 Kon. 18). Het valt op dat het aantal "drie" vaak terugkomt. Dit wijst op extra nadruk en op het feit dat de derde keer de beslissende keer is.

4. Verwerkingsactiviteit

Plaats de logo's van verschillende hulporganisaties op een bord en vraag of iemand weet wat deze organisaties doen. Raak in gesprek over voedselhulp enz....

Zulke organisaties waren er niet in de tijd van Elia. Mensen moesten dan naar een land uitwijken waar wel voedsel was. Meestal werden ze niet echt welkom geheten. In die verre tijden was voedsel altijd heel schaars, zelfs in goede jaren!!

Achtergrond en informatie voor gespreksleid(st)er

Zie hoofdstuk 5 van deze werkwijzer.

United Nations High Commissioner for Refugees (VN Hoge Commissaris voor Vluchtelingen)

(Nederlandse organisatie voor Internationale Bijstand (opgericht 1953))

(Adventist Development and Relief Agency) (Adventistische Organisatie voor Ontwikkelingssamenwerking en Noodhulp)

(Wereld Voedsel Organisatie van de VN)

7

Vorbereiding

Leerdoel

Staan voor wat je gelooft.

Werkboekje

Dinsdag

Rebus: O, was ik maar dood

Woensdag

Verhaspelde letters: water...veertig

Vrijdag: Ik heb hard gewerkt voor de Heer en nu proberen ze mij te doden.

Materiaal

Landkaart, de reis van de Karmel - Bersheba - Horeb (Sinai) en weer terug naar de woonplaats van Elisa.

Enkele foto's van het bergmassief waarvan de Sinai deel uitmaakt. Indien mogelijk de Djebel Mosje (berg van Mozes) aanwijzen

Damstenen, 6 pionnen van "mens erger je niet", enkele 10 cent munten en één schaakstuk (loper of paard).

Adviezen

Elia moet strijden tegen ongelooft in God, tegen de niet-Israëlitische Izebel, tegen zijn eigen Israëlitische koning, tegen zichzelf, tegen de eenzaamheid in de woestijn, tegen honger en dorst!

De toepassingen praktisch houden. De junioren zijn geen grote Elia's, maar hebben hun eigen probleempjes thuis, op straat en op school. Daar moeten ze steeds weer kiezen. Soms staan ze alleen (o.a. sabbat vieren) en moeten ze de moed hebben er voor uit te komen.

Gebruik een Bijbel en laat duidelijk uitkomen dat uw kennis rechtstreeks van Gods Woord komt.

Programma

Opening

Welkom
Zang
Gebed
Zendingsbericht

Lesbehandeling

1. Terugblik

geen

2. Activiteit

Probeer eens of u “de stilte kunt horen”. Laat de junioren wind en storm met de mond, aardbevingen met de voeten, vuur met geluid van de handen nabootsen. Dan stil zijn met ingehouden adem. Dat moet indruk maken. Soms kun je de stilte opeens horen, het valt je op. Vooral na veel herrie.

Eventueel te doen met geluidsinstallatie. Geluiden zijn te vinden op CD (meeste foto- of videowinkels) of van internet te downloaden.

www.kplay.cc/media.html (zoek onder soundclips: storm/fire/wind)

Laat de rest van de gemeente even weten wat u gaat doen!!!!

3. Verhaal

A.

Izebel ziet alles wat er op de berg Karmel is gebeurd als een aanval op haar persoon, invloed en godsdienst. Daarom gaat zij tot de tegenaanval over. Elia van zijn kant zal het ingrijpen van God hebben opgevat als een bevestiging en bekrachtiging van zijn werk. Mogelijk is hij zeer tevreden geweest over zijn eigen optreden. Dit gevoel van zekerheid slaat echter snel om. Praat met de junioren over wat men ervaart als men een overwinning heeft behaald. Dit kan op allerlei vlak zijn (moeilijke sommen, spel- of sportprestatie, ...). Welke gevaren dreigen dan? Overmoed, overschatting van jezelf, superioriteitsgevoel, hoogmoed enz.. Wat is daarbij belangrijk?

B.

Elia vreest voor zijn leven. De grote en machtige en indrukwekkende Elia die in staat was het hoofd te bieden tegen 450 priesters, slaat nu op de vlucht voor een vrouw. Waarom? Hoe komt dat? Laat de junioren gedachten opperen. Grote mannen en vrouwen hebben soms ogenblikken van zwakte. Laat de junioren enkele opnoemen.

Elia bevindt zich 40 dagen in de woestijn zonder eten. Vergelijk hem met Mozes en Jezus : Lees daarvoor de teksten met de junioren en laat hen zelf de overeenkomsten en verschillen opmerken: eten drinken

Slechts bij Mozes is heel duidelijk aangegeven dat hij noch at, noch dronk. In alle drie de gevallen gaat het om beproevingen openbaring. De ervaring van Mozes lijkt wel de meest ingrijpende uit het rijtje. De intimiteit van de ontmoeting met God is zeer intens. Het gaat dan ook om de openbaring van Gods wil en verbond. Het vasten was blijkbaar nodig om deze mannen van God voor te bereiden op hun ontmoeting met God (Mozes en Elia) of strijd met Satan (Jezus).

Elia - reis door de woestijn/ Mozes op de berg Sinai/ Jezus verblijf in de woestijn.

Houd een kringgesprek over gevoelens van iemand die in de woestijn op de vlucht is en honger en ontbering moet lijden. Probeer duidelijk te maken dat iemand die angst, zwakheid en vermoeidheid ondergaat de juiste verhoudingen niet meer ziet en daarom zeer negatief en pessimistisch in het leven staat.

C.

Elia had zoveel ontzag en eerbied (en misschien ook wel echte angst) dat hij zich niet waardig achtte om God te zien. Aan Mozes zegt God dat Hij het niet eens wil omdat het anders ten koste gaat van het leven van Mozes. Drie “natuurverschijnselen” gaan meestal aan een Godsverschijning vooraf: wind, aardbeving en vuur. God is hierin niet. God is in de stilte daarna, in de fluistering. Probeer u eens of u dat met de junioren kunt nabootsen. Wind en storm met de mond, aardbevingen met de voeten, vuur met geluid van de handen en dan de stilte. Dat moet indruk maken. Soms kun je de stilte wel eens horen, het valt je op. Vooral naveel herrie. Elia krijgt drie antwoorden (let weer op die symboliek).

In de tijd van Elia ging het met het volk de verkeerde kant op vanwege de aanbedding van Baäl. Toen Mozes op de berg was met God, aanbad het volk het gouden kalf. Toen Mozes opriep wie ervoor de Here was, kwamen de Levieten bij hem staan. Zo stond Elia ook niet alleen. Er waren met hem, nog 7000 mensen die hun knie niet voor Baäl bogen. Elia dacht alleen te staan en misschien had hij het daarom zo moeilijk met zichzelf. De gedachte dat er nog vele anderen net zo denken, voelen problemen hebben als jezelf, geeft een sterkte en volharding.

Eventueel een kringgesprek over bovenstaande houden.:

- is het fijn om alleen te staan?
- is het gemakkelijk om alleen te staan?
- hoe voelt het als je met meerdere aan dezelfde kant staat?
- enz.

4. Verwerkingsactiviteit

Leg de damstenen, pionnen, munten en het schaakstuk op tafel. Vraag de groep om ze te ordenen. Kans is dat het schaakstuk als “buiten categorie” wordt beschouwd en alleen komt te staan. Praat daarover n.a.v. “alleen staan” .

U kunt uiteraard ook zelf een verzameling bedenken!!!

Achtergrond en informatie voor gespreksleid(st)er

1 KONINGEN 19: 1-18

In dit verhaal wordt Elia getekend als een tweede Mozes. In heel wat opzichten doet deze profeet aan de stichter van het verbondsvolk denken:

1. beiden zijn ontmoedigd en willen sterven (vers 4; Numeri 11:15)
2. beiden ontmoeten God op de berg Sinaï (=Horeb)
3. Elia moet op de berg gaan staan net als Mozes (vers 11; Exodus 19:20)
4. beiden brengen een periode van 40 dagen door van vasten (vers 8; Deuteronomium 9:9)
5. beiden krijgen een theofanie (=godsverschijning) te zien
6. beiden ervaren natuurverschijnselen voorafgaande aan de godsverschijning (aardbeving en vuur) (vers 11,12 ; Exodus 19:17-21)
7. van beiden wordt het gelaat bedekt (vers 13; Exodus 4:6)
8. beiden hebben een dienaar of bediende (Jozua, Elisa) die beiden een gelijksoortige naam dragen (Jozua= de Here verlost) ; (Elisa= mijn God verlost)
9. beiden spreken met God
10. beiden krijgen opdrachten te vervullen
11. beiden staan er op een gegeven ogenblik zo goed als alleen voor.
12. beiden verdedigen de zuivere godsdienst van de God van Israël

Het is dan ook niet te verwonderen dat deze tweede stichter van de zuivere godsdienst samen met Mozes op de berg van de verheerlijking staat (Matteüs 17:1-9).

Het verhaal begint met de bedreiging van Izebels kant m.b.t. de slachtpartij die Elia heeft aangericht. Naar alle waarschijnlijkheid wil ze wraak nemen. Het gaat hier om een openlijke oorlogsverklaring in de naam van haar goden (zij zweert bij hen) aan het adres van Elia (vers 2). Hoe stoer en sterk hij ook op de Karmel geweest is, bij het horen van die bedreiging krijgt deze machtige profeet een inzinking en maakt zich uit de voeten. Zijn knecht laat hij achter in Berseba. Hij rent voor zijn leven (vers 3). Ten zuiden van Berseba ligt de woestijn waarin hij wenst te sterven. In feite heeft hij daar een analoge ervaring als Hagar (Genesis 21:14-16). Wanneer Elia tegen God zegt dat hij niet “beter” is dan zijn vaders dan bedoelt hij niet in zedelijk opzicht. Eerder wil hij daarmee aangeven dat hij niet over meer weerstandsvermogen, geestelijke kracht beschikt dan zij. Ik ben niet zo’n buitengewoon mens, meent hij. God geeft zich niet zo snel gewonnen en zorgt op een wonderbaarlijke wijze dat zijn dienaar voedsel krijgt. Zo doet hij krachten op om de lange tocht naar de Horeb te ondernemen. Dat is geen opdracht van God, maar een besluit van Elia zelf. Hij wil kracht zoeken voor de voortzetting van zijn werk op de plaats waar Mozes het verbond tussen de Heer en het volk heeft gesloten. Eenmaal aangekomen zet Elia zijn beklag verder voort. Hij is nu in de nabijheid van God en zegt Hem wat er op zijn hart ligt:

1. ik heb mijn best gedaan
2. en ik ben alleen overgebleven
3. zij trachten mij te doden (vers 10)

Bewijs?

- a. de Israëlieten hebben uw verbond verlaten
- b. zij hebben Uw altaren omver gehaald
- c. zij hebben Uw profeten met het zwaard gedood (vers 10)

God treedt niet in discussie maar verschijnt aan hem. De beschrijving van de natuurverschijnselen, waarin God niet te vinden is, geeft aan dat de God van Israël niet een

natuurgod is zoals Baäl. Hij stijgt boven de natuur uit en beheerst deze. Hij laat de bergen kraken (letterlijk: afscheuren) en de rotsen verbrijzelen.

Het feit dat God in het suizen van de zachte koelte te horen is, schijnt te wijzen op het geestelijk karakter van de Heer en de intimiteit waarin Hij zich met zijn profeten onderhoudt. De indringende vraag “Wat doet gij hier Elia?” wordt tot tweemaal toe gesteld en tweemaal antwoordt Elia precies op dezelfde manier. Zijn beklag wordt hierdoor sterk onderstreept, maar des te opvallender is dan ook de reactie van God die hem geen rust gunt, maar onmiddellijk een nieuwe opdracht geeft (vers 15-17). De profeet mag blijkbaar niet uitrusten en op zijn lauweren gaan zitten. Hij moet onvermoeibaar verder. De door God geroepene is een gedrevene. Zijn persoonlijke belangen en verlangens worden niet meegeteld. Wanneer men de opdracht met de vraag van God aan Elia vergelijkt, dan vraagt men zich terecht af of dit niet een soort verwijt aan het adres van de profeet is. “Wat doe je hier Elia? Hier is jouw plaats niet. Jouw plaats is Israël.” Toch laat God niet na Elia te bemoedigen, door hem te zeggen dat er in het totaal 7000 zullen zijn en die, net als Elia, er niet aan denken Baäl te aanbidden. Het getal kan letterlijk worden opgevat en dan gaat het duidelijk om een kleine groep in Israël. Neemt men het figuurlijk dan moet het een veel groter deel van het volk zijn geweest.

Zeven drukt meestal een volheid uit, die hier met 1000 vermenigvuldigd is. Dus een grote mensenmassa! De lezer heeft het voor het kiezen.

In het tekstgedeelte dat hierop volgt staat de roeping van Elisa, de toekomstige deelgenoot en opvolger van de grote meester, centraal. Elisa moet een jonge en rijke boer zijn geweest (12 koppels ossen). Blijkbaar ongetrouwd volgt hij Elia zo goed als onmiddellijk. Afscheid nemen van zijn familie mag en blijkbaar ook het aanrichten van een afscheidsmaal voor het volk (van het dorp?). De uitnodiging van Elia – het werpen van zijn mantel over Elisa doet denken aan de discipelen van Jezus. Misschien nog het meest aan die van Matteüs. Elisa werkt met precies 12 span ossen. Is dit een heen wijzen op zijn toekomstige functie als profeet ten behoeve van Israël (12 stammen)? Best mogelijk!

8

Vorbereiding

Leerdoel

God staat voor rechtvaardigheid. Dat laat hij via zijn profeten weten.

Werkboekje

Maandag

Rebus: wordt de koning toch nog aardig?

Woensdag

Verhaspeling: Nabot wordt vals beschuldigd en gestenigd

Materiaal

VRAAG DE JUNIOREN OF ZE VOLGENDE WEEK FOTO'S VAN ZICHZELF, HUN OUDERS, BROERS EN ZUSSEN WILLEN MEENEMEN. LIEFST PORTRETTEEN OF FAMILIEGROEPEN.

Adviezen

Niet moraliseren tijdens het vertellen, want dat doet de Bijbel zelf ook niet. Het Bijbelverhaal heeft het niet over de "sluwe, valse" koningin zoals dat het geval is in sprookjes. Nee, het gaat hier over mensen die hun plannen proberen te realiseren, met de naar hun maatstaven beste methoden. Het kwaad realiseert zich door de mensen in kwestie zelf. De feiten spreken voor zichzelf en daarom dienen er geen bijvoeglijke naamwoorden zoals : gemene, boze, sluwe, uitgekookte enz. aan te pas te komen.

Vermijd te praten over satan, hoewel het verhaaltje het over een slang heeft. De Bijbelschrijver doet het ook niet. Mensen zelf veroorzaken het kwaad in het leven en het is niet altijd goed het op naam van satan te zetten, omdat dan het risico ontstaat dat de verantwoordelijkheid te weinig bij de betreffende mensen wordt gelegd.

Programma

Opening

Welkom
Zang
Gebed
Zendingsbericht

NB: U kunt dit natuurlijk ook heel anders aanpakken. Niets let U om extra tijd te besteden aan zending en minder aan liedjes. U kunt alternatieve vormen van gebed gebruiken.

Lesbehandeling

1. Terugblik

Geen

2. Activiteit

U kunt kiezen voor een rollenspel. Hiervoor is het verhaal zeker geschikt.

De verschillende rollen zijn:

Nabot, Achab, Izebel, Elia en de oudsten van de stad. De verschillende scènes verlopen als volgt :

Scène 1 : Achab gaat naar Nabot toe en tracht hem te overreden zijn wijngaard (1-4) te verkopen.

Scène 2 : Achab teleurgesteld in zijn paleis, gesprek met Izebel die verontwaardigd reageert en maatregelen neemt.

Scène 3 : De oudsten ontvangen een brief van Izebel en besluiten het vonnis uit te voeren. Zij zoeken enkele mannen die als aanklagers moeten functioneren. De rechtszaak met Nabot die beschuldigd wordt, zich verdedigt, maar toch veroordeeld en terechtgesteld wordt. Bericht wordt aan de koning gezonden.

Scène 4 : Izebel meldt aan Achab dat de wijngaard van hem is. Deze reageert zo blij als een kind en gaat naar de wijngaard om hem in bezit te nemen.

Scène 5 : Achab komt in de wijngaard en gaat op elke hoek een verklaring oplezen dat voortaan de wijngaard tot het koningshuis behoort. Elia komt in de wijngaard en beschuldigt Achab en Izebel van moord en kondigt de straf aan die beiden zal treffen. Achab schrikt en betuigt zijn verkeerde daad en vraagt vergeving. Dat dit oprecht is, blijkt uit de verschillende handelingen die hij doet.

(N.B. raadpleeg zorgvuldig de toelichting). Belangrijk is dat uzelf het verhaal goed kent en de inhoud ervan beheerst. U verdeelt de verschillende rollen en laat de betreffende spelers de overeenkomstige verzen in het verhaal lezen en zich voorbereiden. Zorg ook voor attributen zoals kleren, kroon, staf van Elia enz.

3. Verhaal

U heeft het verhaal waarschijnlijk in de vorm van het rollenspel verteld. Zo niet, vertel het dan nu. Zorg ervoor dat u het verhaal goed hebt doorgelezen en kijk ook nog even naar de rubriek “adviezen”!

Nadat u het verhaal heeft verteld kunt u e.e.a. aan de orde stellen. Daarvoor enkele suggesties. Natuurlijk hoeft niet alles aan de orde te komen. Dat zou trouwens niet eens kunnen!

A.

Een wijngaard kan in Israël goed gedijen op een vruchtbare vlakte zoals bij Jericho of tegen de zonnige berghellingen bij Jizreël waar Achab zijn koninklijk paleis heeft. Om dieren en andere ongewenste bezoekers bij de wijngaard weg te houden, zette men er gewoonlijk een

heg omheen of plaatste men zelfs een muur. Zo werd een wijngaard een beschut en afgebakend bezit, waar iedereen jaloers op kon zijn.

Raadpleeg de toelichting waarin duidelijk gemaakt wordt waarom een onderdaan in Israël het in zijn hoofd haalt om zich tegen zijn koning te verzetten. Hier komt het principe “God meer gehoorzamen dan mensen” (zie Handelingen 4:19 en 20; 5:29) tot uiting. Houd hierover een kringgesprek en laat de junioren zelf voorbeelden aanhalen, waarin de overheid, koningin, president of God gehoorzaamd moet worden.

Houd een gedachtewisseling over “je zin niet krijgen”. Is dat erg? Wat moet je dan doen? Wat is belangrijk?

B.

Wie is de hoofdschuldige? Laat hen kiezen uit: Achab, Izebel, Nabot, de oudsten van de stad, de (valse) getuigen of Elia. Laat hen een rangorde geven. (bereidt zelf uw eigen antwoord voor en zorg voor goede redenen, zodat u niet voor verrassingen komt te staan).

Daarna praten over de verschillende problemen die zich voordoen, wanneer iemand een initiatief neemt van vernietigende aard. Hoe moeten de anderen reageren? Voorbeeld: hoe hadden de oudsten van de stad moeten reageren? Als hun reactie dezelfde was geweest als die van Nabot (God meer gehoorzaam dan mensen), wat had dan het resultaat kunnen zijn? Maak hier de brug tussen het voorverhaaltje en het Bijbelverhaal met betrekking tot Izebel.

C.

Bespreek:

a. Achab vraagt helemaal niet hoe de wijngaard plotseling in zijn bezit terecht is gekomen.

Wat zegt dit van het karakter van de koning?

b. Wat vinden de junioren van de reactie van de koning op het oordeel dat Elia uitspreekt?

Geeft hij blijkt van echt schuldbesef? Hoe kan je weten of iemand echt spijt heeft over wat hij heeft gedaan? Laat voorbeelden noemen uit het dagelijks leven van de junioren.

c. Het optreden van Elia getuigt van moed. Welke risico's waren er verbonden aan zijn woorden die hij tot de koning zegt? Loopt het altijd zo goed af? (denk aan Johannes de Doper voor Herodes!)?

D.

Besteed eventueel aandacht aan de tekst van de week. Deze is niet zozeer van toepassing op Nabot, hoewel de koningin deze woorden tot hem richt. In feite is zijzelf degene op wie de woorden van toepassing zijn. Zij is diegene die door haar hele handelwijze de Here God vaarwel (= vervloekt) zegt. Door deze daad richt ze haar echtgenoot, de koning van Israël volledig ten gronde. Zij velst het vonnis zowel over hem als over haarzelf. Maak duidelijk aan de junioren dat helaas de goede en rechtvaardige en onschuldige mensen in het leven vaak lijden en ten ondergaan, terwijl juist dit lot hun vernietigers zou moeten treffen. Wijs op het uiteindelijke oordeel, wat niet wegneemt: dat gevallen als Nabot veel verdriet en ongeluk met zich meebrengen. Ga een gesprekje hierover niet uit de weg.

E.

Een mogelijke afsluiting:

Een gesprekje over slangen is welkom en de junioren zullen het spannend vinden, vooral als u wat platen van slangen meebrengt. Laat de junioren vertellen of ze wel of niet van slangen houden. De meerderheid zal een afschuw hebben. Dit komt voornamelijk omdat dit dier erg verraderlijk is. Zoals uit het introductieverhaaltje blijkt, heeft men in Nederland en België nauwelijks iets te vrezen van (nuttige) slangen. In andere landen vooral

buiten Europa is het anders gesteld. De bedoeling van het verhaaltje is duidelijk. De onberekenbare slangen die over een dodelijk gif beschikken doen hun werk geruisloos. Het werk van Izebel achter de schermen op een verraderlijke dodelijke manier kost het leven van een man (en zijn zonen). De leertekst is deze keer vooral bedoeld om het verraderlijke karakter van de hele opzet tot uiting te brengen. Die uitspraak - een valse beschuldiging doet haar dodelijke en gifuitbrengende werk. Nabot gaat eraan, hij is er niet tegen bestand. Deze brug van het verhaaltje over de slang naar het Bijbelverhaal dient u slechts aan het eind te maken. Opgelet: betrek de satan of de duivel niet in de les. Dat doet de Bijbelschrijver ook niet (waarom zouden wij het dan doen?)

4. Verwerkingsactiviteit

Geen

Achtergrond en informatie voor gespreksleid(st)er

Achab - Izebel en Nabot en Elia (hoofdstuk 21) Zie pagina 31

9

Vorbereiding

Leerdoel

Een mens mag zelf beslissen. Zo vader zo zoon is geen levenslot!

Werkboekje

Donderdag

Lettercode: Hij knielt en smeekt.

Materiaal

Deze week neemt u foto's mee van moeders en dochters, vaders en zonen, familieportretten. U heeft dat vorige week ook aan de junioren gevraagd.

Vraag de junioren om volgende week een foto of poster van hun favoriete popster, voetballer, muzikant, familielid mee te nemen.

Adviezen

Vertel zo boeiend mogelijk zonder dramatische uitbeeldingen. De Bijbelschrijver zelf vertelt ook niet op welke (afschuwelijke) wijze de 102 man aan hun eind kwamen. Hij vermijdt dit en vertelt gewoon het verhaal zoals hij het heeft "ontvangen". Leg de nadruk van de vertelling op de achtergrond, de opvoeding en de verkeerde voorbeelden die Achazja in zijn jeugd heeft gekregen. Op die manier komt duidelijk tot uiting, dat hij niets geleerd heeft van de ervaringen van Achab en Izebel met de Here God en Elia (op de Karmel).

Afbeeldingen van afgodsbeelden zijn functioneel. Praten over de machteloosheid van stenen, houten, gouden en andere beelden is beslist zinvol. U kunt daarbij het spotlied in Jeremia 2:27-28 aanhalen.

Maak gebruik van de Bijbel. Laat duidelijk merken dat u daaruit les geeft. Zorg ervoor dat iedere junior een beurt krijgt.

Programma

Opening

Welkom
Zang
Gebed

Zendingsbericht

Lesbehandeling

1. Terugblik

Ga in het kort enkele lessen terug. Zo blijven de junioren het verband zien tussen uw vertellingen. De hoofdpersoon, Nabot, Achab en Izebel kunnen door u nog enigszins belicht worden. Waarom wilde Achab de wijngaard hebben? Waarom wilde Nabot hem niet kwijt? Hoe wilde Izebel haar man helpen? Laat het hoofddoel van de les naar voren komen. Bespreek ook de schuldvraag en het belangrijke principe: God meer gehoorzamen dan mensen.

2. Activiteit

Leg familiefoto's op tafel (door junioren meegebracht of door uzelf). Leg de foto's door elkaar. Laat de groep bepalen wie bij wie hoort en op dat criterium sorteren.

Laat de foto's liggen zoals de groep ze heeft gesorteerd (goed of fout maakt niet uit!!). Niemand mag vertellen of er fouten zijn gemaakt!!!

U komt na de les bij de foto's terug

Geef ook ruimte voor lachen enz.

De brug naar de les is eenvoudig. Achazja lijkt in velerlei opzicht op zijn vader. Zeker wat karakter betreft. Dat is echter geen lotsbepaling. Mensen kunnen qua uiterlijk vaak heel veel op hun ouders lijken. Het is niet beslist noodzakelijk dat zonen qua karakter op hun vader lijken, of dochters op hun moeder.

Wel is het zo dat slechte en goede voorbeelden heel belangrijk zijn in je leven.

3. Verhaal

U vertelt het verhaal zo boeiend mogelijk. U kunt tijdens of na de vertelling ruimte nemen om aandacht te geven aan de volgende opmerkingen, vragen, richtingwijzers!

A.

Achazja is de zoon van Achab en handelt als zijn vader. Als hij koning over Israël wordt, doet hij alles wat kwaad is in de ogen des Heren (1 Koningen 22:52-54). U kunt terloops over het eind vertellen van Achab (1 Koningen 2:52-54) en de gruwelijke dood van Izebel (2 Koningen 9:30-37). Hieruit blijkt dat kwaad doen,

kwaad oproept. Mensen zoals Izebel kunnen dan misschien lang geluk hebben, maar vroeg of laat wordt de rekening gepresenteerd.

B.

Als mensen ernstig ziek worden, worden ze meestal bang. Ineens beseffen ze dat hun leven misschien gevaar loopt. Er wordt dan naar oplossingen en uitwegen gezocht. De artsen en specialisten worden ingeschakeld, maar als dat niet baat worden soms wanhoopspogingen

gedaan. Men leest horoscopen, roept pendelaars bij zich of gaat te rade bij waarzeggers. Alles wat maar enigszins een teken van hoop kan geven wordt krampachtig aangewend. Vele mensen beseffen dan niet dat zij in het duister tasten. Zij beseffen niet dat er een grote heemeester is, die bitterheid in zoetheid kan omkeren (Exodus 15:26). Zo ook de koning van Israël. Terwijl hij uit de geschiedenis moet kunnen afleiden dat de God van de hemel bereid was om zijn volk en zijn koning in nood te helpen, zoekt hij naar andere oplossingen. De Baäl van Samaria, waar zijn paleis zich bevindt, schijnt niet te reageren op zijn gebeden en offers. Het raadplegen van deze god door het informeren bij orakels biedt geen oplossingen. Daarom stuurt hij zijn dienaren naar de Baäl van de stad Ekron. Misschien heeft hij over zijn genezingsverhalen gehoord, zoals dat ook nu nog gebeurt (de genezingsverhalen over Lourdes bijvoorbeeld). Dat gewone mensen zulke oplossingen zoeken is misschien nog te begrijpen, maar dat de koning, die eigenlijk God bij het volk moet vertegenwoordigen, zijn toevlucht neemt tot zulke praktijken gaat te ver. De profeet grijpt in. De verontwaardiging klinkt uit zijn woorden. Enige woorden over het uiterlijk van Elia zijn zinvol. Verwijs daarbij naar het feit dat Johannes de Doper, eveneens een man van God, dezelfde soort kleding droeg en dat hij de Elia van het nieuwe testament genoemd wordt, omdat hij het volk tot God deed terugkeren, zoals Elia dat op de Karmel had gedaan.

C.

Lees met de junioren de verschillende verzen die aangeven wat de hoofdmannen van het leger precies doen en zeggen. Laat het verschil zien (zie toelichting). Laat de junioren zelf hun conclusies trekken. Ga niet te diep in het “doden door God” tenzij de junioren er naar vragen. Het is een complex probleem dat niet makkelijk te begrijpen valt. Het koningshuis vormde de leiding van het volk en kon het hele volk ten gronde richten. Was het neerdalen van vuur (= gebruikelijke wijze van zeggen om bliksem aan te duiden in de Bijbel) bedoeld om als waarschuwing te dienen, voor het hele volk dat Ahazia volgde in zijn Afgodische praktijken? Mogelijk. Was het vanwege de oneerbiedigheid en de bedreigende woorden die de oversten gebruikten, dat men zó niet met God en zijn dienaar kan omspringen? Of hebben we hier te maken met een verhaal dat honderden jaren later (en dat is feitelijk zo!!) niet alleen als les maar ook als vermaak verteld wordt? De woordspeling op **isj** (man) en **esj** (vuur) ligt er zo dik bovenop, dat je je haast niet kunt voorstellen dat deze zo niet bedoeld zou zijn. Laat God dan vuur regenen om de grap te ondersteunen? Natuurlijk niet. Het is een verhaal dat ons “de les” wil lezen.

D.

Leg de nadruk op de handelwijze van de derde kapitein.

Tot slot is het goed om nogmaals de brug te slaan tussen het voorverhaaltje en het Bijbelverhaal. Willen de junioren graag als vleermuizen door het leven gaan? Wat dient gedaan te worden om dit te vermijden? Deze verhalen zijn geen sprookjes. Het zijn preken die elke jongeren en volwassenen oproepen de juiste keuze in het leven te maken.

Als eventueel slot:

De meeste mensen krijgen de kriebels van vleermuizen, en van alles wat met de nacht te maken heeft. Duisternis beperkt ons in ons zien en daardoor functioneren we niet zoals het moet. In een donker bos lopen we soms tastend met onze armen, om maar nergens tegenaan te lopen. Mensen kunnen ook, figuurlijk gezien, in het duister rondlopen zonder te weten waarheen. Ze reageren anders en weten niet waarmee ze bezig zijn. Over zo iemand, die duistere wegen bewandelt, gaat de leertekst. Hij beseft niet waarmee hij bezig is en is het spoor bijster. Hij is zijn oriëntatievermogen volledig kwijt. Daarom zegt Elia dan ook verontwaardigd tegen hem: “Is er geen God meer in Israël, die u om raad kunt vragen?”

4. Verwerkingsactiviteit

Ga naar de tafel met de foto's en laat iedereen nu aanwijzen hoe het wel had moeten!!!

Achtergrond en informatie voor gespreksleid(st)er

1 KONINGEN 22:52-54; 2 KONINGEN 1:1-18

(gebaseerd op de NBG vertaling van 1953!)

De eerstgenoemde tekst is een bijna zakelijke vermelding van de troonsopvolging van Ahazia, de zoon van Achab. Hij regeerde maar twee jaar en dat was maar goed ook volgens de Bijbelschrijver, want zijn regering was er ook naar. Met nadruk wordt gezegd dat hij de weg volgde van zijn vader (Achab) en zijn moeder (Izebel) en van Jerobeam de eerste koning van Israël. De vermelding van zijn moeder is interessant, omdat meestal niet naar de daden van de moeder verwezen wordt. De schrijver wilde er mee aangeven dat Ahazia twee slechte voorbeelden heeft gehad. Hij was dubbel belast. Hij voegt er verder nog aan toe dat hij de Here God meer krenkte dan alle koningen die voor hem waren door het oprichten van een altaar en een tempel voor Baäl en een gewijde paal. Hij aanbad en diende hem (1 Koningen 16:33). Zijn zoon deed dus niet voor hem onder! Slechts van Jerobeam onder de koningen van Israël wordt gezegd dat hij de Here God krenkte door het maken van gegoten beelden (1 Koningen 14:9). Al zijn opvolgers volgden hem daarin na, maar Achab en Ahazia spanden de kroon.

De tweede tekst is een verhaal dat niet gecompliceerd is maar zeer intense beelden oproept. De koning kreeg een ongeluk op het dak van zijn paleis. Hij moet daar tussen een traliewerk zijn gevallen, waarna hij bedlegerig werd. Daar hij graag wilde genezen zond hij boodschappers naar de god Baäl. Deze werd hier Baäl-Zebub genoemd. Baäl had verschillende verschijningsvormen en titels. Letterlijk betekent Baäl-Zebub "heer der vliegen", maar naar alle waarschijnlijkheid is dit een opzettelijke vervorming van zijn werkelijke titel Baäl-Zebub, "heer prins".

De Bijbelschrijver kan daarmee zijn spot voor deze machteloze (en niet bestaande god) hebben uitgedrukt.

Dat de koning en leider van zijn volk, zich in nood tot het heidendom richt, ging God te ver. Hij zond daarom zijn man op de boodschappers af met de verontwaardigde vraag: "Is er dan geen God in Israël?" Dat is een soortgelijke vraag als "Waren er soms geen graven in Egypte?" (Exodus 14:11), bedoelende, "er waren beslist graven in Egypte". En daarom moet Elia's vraag opgevat worden "Er is toch een God in Israël"... Hoe haalt de koning het dan in zijn hoofd... De boodschap was meer dan duidelijk:... "gij zult voorzeker sterven (letterlijk in het Hebreeuws: gij zult sterven, ja sterven zult gij) ". Deze uitspraak wordt in het totaal driemaal gedaan. Eenmaal aan de boodschappers, eenmaal door de boodschappers aan de koning en ten laatste door Elia aan de koning. Over zijn aanstaande dood moest hij dus niet twijfelen. De zaak stond vast bij God. Dit is wat de Bijbelschrijver door deze herhaling laat blijken.

De gebeurtenis met de verschillende officieren en hunsoldaten schokken menig lezer van nu. Toch moet men dit in zijn tijdsbestek zien, waarin waarden anders lagen. De eerste officier klom op tot Elia en beval hem kortweg af te dalen. De tweede bleef beneden staan en gaf hem de opdracht in naam van de koning (het klinkt iets meer als een raad). De derde man smeekte voor zijn leven. Hij erkende echt het gezag van de man Gods. Het kan ook zijn dat het verhaal enigszins is aangedikt, als je goed leest dan zie je dat het de vorm heeft van wat wij een “witz” of een “grap” noemen: let maar eens op de driedeling en de woordspeling! In het werkboekje van de junioren staat:

iets extra's om te weten

In dit verhaal zit een woordspeling verborgen. Het gaat erom *wat* er naar beneden moet komen. De twee eerste hoofdmannen roepen naar boven: **isj** elohim (man van God) kom naar beneden. **Isj** elohim kom naar beneden. Elia roept terug; als ik een **isj** elohim ben dan zal **esj** (vuur) naar beneden komen. Het lijkt wel alsof Elia doet alsof hij het niet goed verstaat: “U riep toch om Esj Elohim (vuur van God)? Alstublieft, Esj zal het zijn!!”

Wat het verhaal duidelijk wil maken is uitgedrukt in vers 17. De dingen gebeuren zoals de man Gods gesproken heeft, want dat woord is het woord van God. Niet Baäl-Zebub dient geraadpleegd te worden, maar de Here God, want die is met recht de God van het volk. De autoriteit van Elia en daarmee ook die van God, werd zodoende opnieuw bevestigd.

10

Vorbereiding

Leerdoel

Het goede voorbeeld van Elia

Werkboekje

Zondag

Rebus: God zal Elia boven je hoofd wegnemen.

Maandag

Geef mij een dubbel deel van uw geestesgaven.

Materiaal

Foto's van popsterren of andere helden en idolen. U heeft vorige week gevraagd of de junioren die mee willen nemen.

Groot vel papier met een serie harten met een pijl erdoor. U weet wel: Kees houdt van Marie!!!

Adviezen

Vertel zo boeiend mogelijk aan de hand van viltmateriaal. Besteed voldoende aandacht aan de hemelvaart van Elia. Het moet de basis leggen voor de hemelvaart van Jezus en niet te vergeten, de zichtbare wederkomst (Handelingen 1:11). Gebruik een landkaart om de verschillende verplaatsingen van Elia en Elisa aan te duiden. Vertel over de voetreis naar Betel, Jericho en de Jordaan, over de profeten, over het pad door het water, over de opname (zie handleiding), over Elisa's verdriet maar vooral over zijn blijdschap. Hij is blij om alles wat hij geleerd heeft van zijn grote voorbeeld.

Gebruik een landkaart. Kaartkennis en achtergrondinformatie zijn onmisbaar wil men de Bijbel goed begrijpen.

Programma

Opening

Welkom
Zang
Gebed
Zendingsbericht

Lesbehandeling

1. Terugblik

U kunt nog even napraten over de foto's van vorige week en de les die we hebben geleerd. Verwijs vooral naar de invloed van ouders op hun kinderen. Dienen ouders "altijd" nagevolgd te worden? Elisa wordt navolger van Elia.

2. Activiteit

Vraag om de foto's van idolen die de junioren hebben meegenomen (dat heeft u vorige week gevraagd). Leg ze op tafel en laat vertellen waarom ze deze mensen bewonderen. U kunt eventueel ook uw eigen keuze meenemen en vertellen waarom u juist die keuze maakt. (Wees zelf niet al te braaf!!! Ook u kent vast wel een zanger of musicus die u bewondert of bewonderd heeft!)

Brug naar de les is snel te maken. Elisa als bewonderaar van Elia.

3. Verhaal

A.

In de vorige Bijbelverhalen hebben we niets gehoord of gezien van Elisa. Toch mogen we aannemen dat hij na zijn roeping bij Elia is gebleven. Hem eigenlijk als een schaduw is gevolgd. Dit mogen we tenminste aannemen als we 2 Koningen 2 lezen. Terwijl Elia bij het op komst zijnde vertrek op allerlei mogelijke manieren probeert van Elisa af te komen, blijft deze bij hem. Hieruit blijkt dat Elia's opvolger vastberaden en trouw is. Elisa wist dat er iets ging gebeuren (2 Koningen 2:3).

Ook kunnen we lezen dat groepen profeten in Betel en Jericho hetzelfde geweten hebben. Elia vertrekt met Elisa van Gilgal naar Betel. Sommigen menen dat hier niet Gilgal wordt bedoeld dat aan de Jordaan ligt, maar een plaatsje dat ten zuiden van Betel zou moeten liggen. Het zou onlogisch zijn als Elia eerst van Gilgal aan de Jordaan naar Betel loopt en dan weer terugkeert naar Jericho en de Jordaan, tenzij Elia dit met opzet doet om Elisa van zich af te schudden. Hij probeert zelfs de Heer te betrekken in zijn pogingen Elisa ergens achter te laten. "Blijf toch hier, want de Heer heeft mij naar Betel gezonden". (niet jou Elisa). Als de twee van Gilgal (aan de Jordaan) naar Betel gaan, is dat een tocht van ongeveer 25 km. waar je toch al gauw een dag over doet. Onderweg blijkt dat Elisa niet van plan is Elia te verlaten. Dit vraag en antwoordspel komt drie keer terug (symbolisch getal van een beslissende gebeurtenis/het zal gebeuren). Tot tweemaal toe wordt Elisa's kennis bevestigd door de profeten.

B.

De hemelvaart. Vertelt u het verhaal echter wel zoals het in de Bijbel staat. Er staat niet, zoals zo vaak beschreven wordt, dat Elia in een vurige wagen met de vurige paarden stapt, maar er staat dat Elia in een storm ten hemel vaart. De vurige paarden maken alleen scheiding tussen Elia en Elisa. De voorstellingen van de zwaluwen lijkt een treffende gelijkenis. De vurige wagens zullen Elia's hemelvaart ongetwijfeld begeleiden, want in teksten waar zij gebruikt worden verrichten zij een beschermende functie (zie 2 Koningen 6:17). De uitroep "Mijn vader" duidt op de niet los te denken relatie die was ontstaan. Elisa scheurt dan ook zijn kleren ten teken van rouw.

C.

De mantel van Elia is het zichtbare en symbolische bewijs dat Elia's geest nu op Elisa's schouders rust. Elisa mag als bewijs hetzelfde wonder verrichten als zijn leermeester. Niet zomaar voor niets. God laat geen wonderen voor niets gebeuren. Het sterkt Elisa en is meteen een teken voor een vijftigtal profeten dat Elisa inderdaad Elia's opvolger is geworden. Zij zoeken tevergeefs naar Elia en als ze na drie dagen zijn terugkeren zegt Elisa: "Zie je wel, ik had het nog zo gezegd.

Alsof hij wil zeggen dat zijn woorden te vertrouwen zijn.

Houd een afsluitend gesprekje over het kiezen en navolgen van een voorbeeld. Vraag de junioren welke Bijbelse figuren zij bewonderen en ze graag na zouden volgen? Mozes, Samuël, Elia, Elisa, Jezus. De laatste twee hebben zeerveel gemeen.

Ze dragen dezelfde soort naam (Elisa= God verlost, Jezus= De Here verlost), , hebben een aantal dezelfde wonderen gedaan, beide hebben Elia (Johannes de Doper) als voorganger gehad enz... Waarom zou Jezus navolgen wel de allerbeste keuze zijn?

Een eventuele afsluiting:

Junioren hebben allemaal wel een idool. De een is fan van een popster, de ander van een voetballer. Ieder kind droomt ervan later minstens hetzelfde te worden als dit idool. Dat is op dat moment hun ideaal. Probeer u hier een gesprekje over te houden. Wat doe je voor zo'n idool? Verzamel je er plaatjes over? Volg je hem/haar op de voet via de t.v.? Heb je er geld voor over of tijd, wil je van hem of haar leren etc.? Deze vragen en dit gesprekje werken naar de relatie tussen Elia en Elisa toe. Elisa's idool was Elia. Het was voor hem zijn ideaalbeeld van een profeet. Gierzwaluwen hebben ook een idool. Ze willen worden zoals hun ouders. Zo vrij als een vogel. Dit is een natuurlijke drang. Wij mensen kunnen onze wil nog enigszins richting geven.

4. Verwerkingsactiviteit

Leg het grote vel papier met de harten op tafel en laat de junioren ieder een hart invullen met hun eigen naam en de naam van hun idool (of misschien wel vriendje/vriendinnetje!?). Prik het op een bord of plak het aan de muur.

Achtergrond en informatie voor gespreksleid(st)er

2 Koningen 2:1-18; 3:1-17

In 2 Kon. 2:1-18 neemt de profeet Elia afscheid van zijn gekozen opvolger Elisa. God had besloten Elia niet te laten sterven, maar hem ten hemel op te nemen (v.1). Dit is nog niet

eerder voorgekomen in de Bijbel, tenzij men de gevallen van Henoch of Mozes zo wil interpreteren, omdat deze door de Heer weggenomen zijn.

De meester van de profetengilde, Elia, probeert Elisa van zich af te schudden om alleen te kunnen zijn. Blijkbaar voelde Elisa dat er iets aan de hand was met zijn meester en zorgde er daarom juist voor dat hij niet van zijn zijde week. De pogingen van Elia mislukken en Elisa maakt hem keer op keer (3x) duidelijk, dat hij hem niet zal verlaten. Hieruit blijkt zijn trouw en vastberadenheid.

De afstand die ze intussen afleggen is niet mis: van Gilgal naar Bethel, dan naar Jericho, waarna ze naar de Jordaan lopen. Bij de rivier gekomen slaat Elia met zijn mantel op het water van de Jordaan en de beide mannen steken droogvoets over. Hij staat hier in de rij van grote namen die dat vóór hem hebben gedaan: Mozes voor de Schelfzee en Jozua bij de Jordaan. Naar alle waarschijnlijkheid is het wonder niet in de eerste plaats gedaan om aan de overkant te komen, maar om een “indringend verhaal” aan Elisa te vertellen. Wonderen in de Bijbel gebeuren niet zomaar. Meestal zijn ze bedoeld om geloof op te wekken of te verstevigen in God of hem wie Hij gezonden heeft.

Bedenk ook dat de Jordaan (water in het algemeen) als een grens wordt gezien. Elia gaat straks “de grens over” en zal het “beloofde land” binnengaan!!

Na de oversteek vraagt Elia aan zijn vriend wat hij voor zijn heengaan voor hem doen kan. Elisa vraagt geen dingen die hemzelf voordeel opleveren, maar de zaak van de Heer ten goede komen. Dat hij een dubbel deel vraagt van zijn meester betekent niet dat hij dubbel zoveel middelen ter beschikking wil hebben. Net zoals de oudste zoon bij het sterven van zijn vader een dubbel deel van de nalatenschap krijgt, zo vraagt Elisa een stuk van Elia's geest. Hij vraagt iets minder te worden dan Elia. Elia vindt dit een moeilijke zaak, want hij kan er niet over beschikken. Daarom laat hij het ook aan God zelf over (v.10).

Het tweede wonder uit dit verhaal overtreft het eerste. Elia wordt ten hemel genomen in een vurige wagen met vurige paarden. Misschien moeilijk om ons dat voor te stellen. Het gaat hier naar alle waarschijnlijkheid om één van de strijdwagens die Elia in 2 Kon. 6:17 te zien krijgt. Manifestaties van God gaan vaker met bovennatuurlijke verschijnselen gepaard. Vuur speelt daar soms een belangrijke rol bij.

Bij de hemelvaart van Elia roept Elisa hem toe: "Mijn Vader, mijn vader". Iets wat te begrijpen is gezien de geestelijke relatie tussen beide personen.

Wanneer Elia uit het oog is verdwenen scheurt Elisa zijn kleren en toont daarmee zijn verdriet en rouw.

Bij zijn terugkeer naar Israël slaat ook hij het water van de Jordaan met de mantel van Elia. De discipelen van Elia stellen dan ook vast dat de "geest van Elia op Elisa

is komen te rusten". De discipelen erkennen in hem meteen hun nieuwe meester en stellen hem voor toch op zoek te gaan naar Elia, hoewel ze al eerder hadden opgemerkt dat het juist de bedoeling was van God, Elia weg te nemen (v. 3,5). Elisa maakt hen duidelijk dat het niet nodig is, maar ze blijven aandringen zodat hij hen uiteindelijk laat gaan. Als ze na drie dagen terugkeren, wijst hij hen erop, dat hij gezegd had dat het zinloos was.

Terwijl de lezer afscheid neemt van Elia, maakt hij kennis met zijn opvolger. Dit verhaal moet dan ook dienen om de geloofwaardigheid van Elisa's daden te onderstrepen. Hij is vol van de geest van Elia.

In de volgende tekstgedeelten wordt dan ook een serie wonderen van Elisa doorverteld, waaronder het verhaal van de weduwe van één van de profeten die vanaf nu met Elisa optrekken.

Het verhaal lijkt erg veel op het wonder dat Elia verricht voor de weduwe in Sarefta. NU gaat het om een Israëlitische en zijn de omstandigheden iets anders. Het wonder komt ongeveer op hetzelfde neer: de olie raakte niet op.

Dat kinderen en vrouwen als slaaf hun schulden moesten af betalen kan men vinden in Ex. 21:7; Neh. 5:5 e.a. Olijfolie is veel waard. De vrouw is dus met de volle vaten goed geholpen.

11

Vorbereiding

Leerdoel

Mensen (jij ook!) mogen in hun doen en laten zien wie en hoe God is.

Werkboekje

Zondag

Volgorde van boven naar beneden is: 5,4,3,6,1,2

Dinsdag

Puzzel: Ik wil niets, ik heb het goed.

Donderdag

Rebus: Leg mijn staf op zijn gezicht (gelaat) De rebus gebruikt de NBG vertaling nog.

Materiaal

Reproducties van schilderijen over de opstanding. In de bibliotheek is waarschijnlijk wel een boek te vinden over Lucas van Leyden of Fra Angelico.

Op internet kunt u e.e.a. vinden op

www.apocalipsis.org/french/

zoek ook via de zoekmachine Google. Klik op afbeeldingen en vraag naar resurrection of opstanding. U krijgt dan een groot aantal foto en reproducties te zien.

Adviezen

Ook hier is het weer zeer belangrijk een landkaart te gebruiken om de reis van Sunem - Karmel en terug te verduidelijken (ongeveer 70 km.!) Dit zegt duidelijk iets van de drang van de weduwe de lange reis te maken, ook van de bereidheid van de profeet om mee te gaan. Ook hier iets vertellen over de manier van reizen!

Probeer een idee te geven van de soberheid van het leven in Palestina in die tijd. Zie bijvoorbeeld het meubilair voor de kamer van Elisa.

Als U over afbeeldingen van huizen uit die tijd (bouwpakket) beschikt, dan beslist gebruiken.

Nadruk leggen op het verlangen van de kinderloze vrouwen om kinderen te krijgen.

Voldoende aandacht voor het drama van deze vraag, dat ze haar enig kind verliest.

Het doel anderen helpen met behulp van God en God als levensgever duidelijk bij herhaling onderstrepen.

Niet te lang stil staan bij de handelingen van Elisa bij de opwekking van de jongen.

Meer aandacht aan de gevoelens van de verschillende personages besteden:

- wanhoop van de moeder
- bezorgdheid van de profeet
- de ondankbare rol van de dienstknecht die niet voor vol werd aangezien.

Het onmisbare bidden van Elisa dient om duidelijk te maken dat niet Elisa het wonder voltrekt. Maar God d.m.v. zijn profeet. De verbinding leggen met het inleidend verhaal.

Besteed aandacht aan de symboliek van het kerstfeest, symbool voor eeuwig leven.

Programma

Opening

Welkom
Zang
Gebed
Zendingsbericht

Lesbehandeling

1. Terugblik

Het gedeelte onder “terugblik” (in het werkboekje van de junioren) vraagt kennis van het verhaal van vorige week.

2. Activiteit

Leg de reproducties van de “opstanding” op tafel. Vraag de junioren heel concreet:

Wat zie je?
Wat gebeurt er?

Neem geen genoegen met het antwoord “dit is de opstanding”. U wilt weten wat ze zien aan figuren, kleuren, beweging enz. Wat voelen ze als ze kijken? Is het een “blij” schilderij of tekening? Is er verdriet te zien? Enz. enz.

De verwijzing naar de les van vandaag is duidelijk. Het gaat immers om een opwekking, een opstanding uit de doden?

3. Verhaal

Leg nadruk op het verhaal door het zo boeiend mogelijk te vertellen. Het kan helpen als u zelf het verhaal probeert te “zien” als een film. Er zijn verschillende scènes die ook “door elkaar” kunnen lopen. Om dat te bereiken gebruikt u woorden/zinnen als: *ondertussen, we richten onze ogen nu even op, in Sunem, onderweg, op de berg enz.*

Ter ondersteuning van uw verhaal kunt eventueel de volgende inzichten en suggesties gebruiken: de keuze is aan U. Vergeet ook niet om de rubriek *Achtergrond en informatie voor leid(st)ers te lezen.*

A.

Elisa zet het werk van Elia voort. Dat werk bestaat eruit “te getuigen voor zijn Heer” ten overstaan van de mensen. Elisa is niet zozeer een man van woorden, maar wel van daden. Hij “deed” vele goede dingen. Men noemt hem dikwijls “man Gods” of moderner gezegd de Godsmen. Men zag dat God in, met, en door hem werkte. De ander titel die hij droeg was die van profeet.

De vrouw uit Sunem zorgt goed voor de Godsmen Elisa. Een gesprekje over het helpen van predikanten, evangelisten en bijbelleraars kan hier op zijn plaats zijn.

Hoe helpen de leden van de kerk deze mensen die dagelijks werk voor God verrichten? Het geven van 1/10 deel van het eigen salaris aan de kerk om in de behoeften van deze werkers te voorzien is in wezen hetzelfde als wat de vrouw uit Sunem voor Elisa deed. Elisa’s dankbaarheid onderstrepen.

De vrouw gaf Elisa :

1. bed
2. tafel.
3. stoel.
4. kandelaar

B.

De vrouw heeft een oude man en geen kinderen. Als haar echtgenoot gestorven is zal ze een weduwe zijn zonder kinderen. Dan is er niemand om voor haar te zorgen. Sociale voorzieningen zoals er nu in het westen zijn, bestonden toen niet. Elisa wil zijn dankbaarheid tot uiting brengen door voor haar oude dag te zorgen. Hij vraagt God haar een zoon te schenken, die later voor haar kan zorgen. Hoe kan Elisa weten dat de vrouw een jaar later een baby zou krijgen? De profeten staan in zulk goed contact met God, dat Hij zijn plannen bekend maakt (Amos 3:7). En omdat zij er deelgenoot van zijn, kunnen zij ook vooruit zien in de toekomst.

Houd een gesprekje over het geluk dat deze vrouw ten deel viel toen zij een baby kreeg. De vrouw lijkt niet in paniek te raken als het kind sterft. Zij handelt zelfbewust en gaat naar Elisa de man Gods toe.

C.

Praat met de junioren over de handelwijze van de vrouw. Waarom blijft ze koelbloedig? Waarom doet ze de deur op slot? Waarom zegt ze niets tegen haar man? Waarom wil ze

slechts tegen Elisa haar nood klagen? Verwijt zij de man Gods dat zij door tussenkomst een kind heeft gekregen?

Waarom neemt ze geen genoegen met de zending van Gehazi? Waarom wil ze niet van de zijde van Elisa wijken? Laat in dit kader de junioren tellen hoeveel maal de naam “man Gods”, in het verhaal voorkomt (7 x). Leg uit dat dit wil aangeven wil, dat er niet aan te twifelen valt dat hij inderdaad een man was door wie God echt werkte. Daarom zoekt ze haar heil en de oplossing bij de man Gods, Elisa, wiens eigenaam betekent: “God redt of God helpt”. De man Gods was een “God helpt” man, of een “God redt” man. Het is te begrijpen dat deze vrouw die reeds het wonder van haar onverwachte zwangerschap had meegemaakt, nu ook gelooft (zeker weten) dat de man door wie “God helpt en redt” inderdaad zou komen en hulp en redding zou bieden.

D.

Het wonder van de opstanding valt niet te verklaren. Dat gebeurt gewoon. De vrouw nam met Gehazi geen genoegen. De Godsmen waarvan ze zeker wist dat God door hem werkte moest zich met de zaak bemoeien. Ze wilde blijkbaar geen risico's lopen.

Waarom Elisa op de jongen gaat liggen heeft te maken met het feit dat blijkbaar elke opstanding aanraking nodig heeft. Slechts de opstanding van Lazarus (Jezus) vormt daarop een uitzondering. Diegene die het wonder uitvoert moet de dode aanraken! Meer is moeilijk vast te stellen.

Als uw junioren rijp genoeg zijn kunt u een gesprekje houden over doodgaan. Het is altijd een droeve gebeurtenis. Men moet dan voor altijd iemand missen in dit leven. Als iemand oud is, valt het nog wel te begrijpen en komt men er sneller overheen. Als het een jonger iemand is dan is het tragisch en zeker als het om een kind gaat. Het verlies van een kind valt nooit te vervangen. Gelovige mensen kunnen dan nog kracht putten uit de hoop hun kind terug te zien bij de opstanding, maar het verlies is en blijft erg. De opwekking van dit zoontje is daarom een fantastisch gebeuren. Het leven is teruggekeerd, niet aan het eind der tijden, maar nog tijdens het leven van de moeder. Deze opwekking wijst vooruit naar de grote opwekking die zal plaatsvinden als Jezus terugkomt. Het wees ook vooruit naar de opwekking van Jezus door God. In al deze gevallen kan men uitroepen en beamen; het leven is teruggekeerd, de dood is niet meer. De dood is overwonnen. Het zevenmaal niezen geeft overduidelijk aan dat de jongen weer leeft, hij is als het ware herschapen!

Een eventueel slot.

De kerstviering in de maand december heeft altijd iets te maken met het licht. In vroeger tijden, toen men geloofde in woudgoden en andere natuurgoden, geloofde men dat de natuur stierf. In zekere zin hadden die natuurlvolken daar gelijk in, alhoewel het woord rusten beter op zijn plaats zou zijn. De dagen werden steeds korter en het licht minder. De duisternis en de kou gingen overheersen. In de duisternis heeft men sinds mensenheugenis altijd al de kwade machten gezocht, dus ook bij deze natuurlvolken. Om nu te zorgen dat deze kwade goden zouden gaan verdwijnen en de goede zouden ontwaken, vierde men het feest van het licht. Zo omstreeks eind december als de nachten het langst waren ontstaken en versierden deze primitieve volken bomen, die nooit geweken waren voor de macht van het kwade. Hulst en sparrenbomen (geen dennenbomen zoals we braaf zingen) waren

van die stijfkoppen en die werden dan ook tot symbolen van het goede gebombardeed.

1. Hulst had een verjagende functie - de duivel was als de dood voor deze prikkende bladeren en felrode bessen. In Frankrijk wordt hulst nog wel gebruikt om zogezegde heksen en duivelen in de kerstnacht buiten de deur te houden. De Engelsen noemen de hulst zeer toepasselijk “Holly” (Holy= heilig).

2. De spar vervulde de functie van lichtdrager. Door deze altijd groene boom in vuur en vlam te zetten, werden de goden gestimuleerd om terug te keren en zo de duisternis te verjagen. Dit is de herkomst van ons huidige kerstfeest. Niet zoals veel christenen denken, de geboorte van Jezus. Jezus is in een ander jaargetijde geboren. Ten tijde van zijn geboorte waren de herders buiten op het veld. Aangezien het in die tijd in Israël ook winter was, moet dit in een andere maand hebben plaatsgevonden. Het aardige is wel dat alle symbolen van de heidense volken op Jezus kunnen worden toegepast. Jezus is het Licht in deze wereld. Door Hem kan in ieder leven een nieuwe lente ontstaan. Je mag telkens opnieuw beginnen. Als je dit onthoudt, is het gebruik van een kerstboom, een hulsttakje of een kaarsniet erg. Wij aanbidden er geen goden mee maar denken aan onze Verlosser uit de dood. Die dood wordt in de Bijbel niet beschouwd als het absolute einde. Dus kunnen we dit feest gerust vieren. Vandaar ook dat dit thema voor deze les gekozen is. Hij is en blijft het Lichtpunt in donkere tijden. Zelfs daar waar de dood heeft toegeslagen (in de natuur maar ook in mensenlevens).

4. Verwerkingsactiviteit

Lied 402 van het Liedboek voor de Adventkerk heeft een aantal coupletten die verwijzen naar de inhoud van de les (coupletten 2,3,4.)

Misschien samen zingen met junioren? Leg dan wel eerst uit wat er precies staat!!! Hier en daar is de taal wat verouderd.

Achtergrond en informatie voor gespreksleid(st)er

Geen.

www.gvgroningen.nl/gezinnen/jeugd.html

12

Vorbereiding

Leerdoel

God geneest. Niet alleen het lichaam maar ook je geest/verstand. Naäman is daar een voorbeeld van.

Werkboekje

Dinsdag

Een brief, zilver, goud en kleren.

Woensdag

Rebus: zoekt weer eens ruzie en oorlog

Donderdag

1. Parpar
2. zeven
3. dienaren
4. Abana

het woord is: rein

Materiaal

Neem drie flessen of potjes water mee

1. helder
2. troebel afwaswater
3. modderig water
4. (als u nog meer "smaken" wil meenemen!)

Kopieer **bijlage 12 A** voor alle junioren die deelnemen aan de les. U gebruikt de kopieën bij de verwerkingsactiviteit. Vergeet niet de twee kadertjes af te plakken voordat u kopieert.

Adviezen

Vertel zo boeiend mogelijk met gebruik van Bijbel in vilt blz. 69. Verder gebruik maken van een landkaart. De reis aangeven van Damascus (de hoofdstad van het huidige Syrië) naar Samaria, de hoofdstad van het noordelijk Israël. Afstand ongeveer 180 km. Het zal best een hele tocht zijn geweest (soldaten, bedienden, officieren, verschillende wagens enz.) Veel aandacht besteden aan wat door Elisa en Naäman wordt gezegd.

Het baden in de rivier is in het werkboek zeer kort gehouden, zodat in de les daar samen met het gesprek tussen Naäman en Elisa veel aandacht aan besteed kan worden.

Programma

Opening

Welkom
Zang
Gebed
Zendingsbericht

Lesbehandeling

1. Terugblik

geen

2. Activiteit

Zet de drie flessen of potjes water die u heeft meegenomen op tafel. Vraag aan de junioren wat ze het liefst zouden drinken en waarin ze het liefst zouden baden.

Naäman heeft dezelfde reactie.

3. Verhaal

Lees de rubriek Achtergrond en informatie goed door. Concentreer daarna op het vertellen van het verhaal. De opmerking hieronder kunnen van nut zijn bij zowel het vertellen als het relevant maken van het verhaal voor de junioren.

A.

Leg aan de junioren uit dat Naäman melaats was (zie toelichting). Hoe zou het zijn om ongeneeslijk ziek te zijn? Vereiste het moed van het Israëlitische meisje om van Elisa te vertellen? Hoe zouden de junioren zich voelen als ze ineens in hun eentje in bijvoorbeeld Turkije terecht zouden komen, weg van ouders en familie? Zouden ze zich dan nog aan hun geloof vasthouden (zoals dit meisje)? Dit zijn een aantal vragen die uw junioren kunnen helpen zich in te leven in de situatie van het verhaal.

B.

Hoe zijn dan de onderlinge betrekkingen van landen die in oorlog zijn met elkaar? Zouden de tegenstanders elkaar willen helpen? Hoe zit dat met Naäman? Hij was een vijand van Israël. Kon hij hopen op hulp? In oorlogstijd is zoiets erg moeilijk in te denken. Toch moet het wel eens gelukt zijn, zoals ons verhaal aangeeft. In 1 Koningen 230:31 kan men lezen dat de koningen van Israël en bij hun Aramese (of Syrische) burenen bekend stonden dat zij barmhartige koningen waren. Dit zal naar alle waarschijnlijkheid te danken zijn aan het feit dat in Israël de wetten van Mozes geleerd werden. Naastenliefde hoorde daar ook bij. (Leviticus 19:18 en 33,34). Wijs op de reactie van de koning van Israël. Is deze reactie te begrijpen?

C.

Laat de junioren eventueel zelf de ontmoeting tussen Elisa en de generaal van Syrië vertellen. Lees daarna met hen het gesprek tussen hen beiden. Waarom is de generaal verontwaardigd?

Heeft hij gelijk? Wat is de bedoeling van Elisa? Waarom moet de generaal zich zeven maal onderdompelen? Hier komt weer het getal zeven van de schepping, de vernieuwing en volmaking tot uiting. Maar bovenal moest de generaal zijn duidelijke vastberadenheid enerzijds en zijn vertrouwen in Elisa en diens God anderzijds laten blijken. Daden gebaseerd op geloof werpen uitstekende vruchten af.

Besteed aandacht aan de dankbaarheid die de generaal betoont en de oprechtheid waarmee hij Elisa toespreekt. Hij wil hem zelfs niet verhullen dat hij eens in zijn eigen land zich zal moeten plooiën naar de wensen van zijn heer en meester, de koning van Syrië (zie toelichting).

Leg vooral de nadruk op de totale genezing (lichamelijk en geestelijk) die hier niet door medicijnen maar door een ingreep van God tot stand is gekomen.

Een gesprekje met de junioren over de bereidheid van God om mensen te genezen, maar dat mensen God soms voor de voeten lopen. Maar vaak is het zo dat er geen antwoord te vinden is op de vraag waarom God geen genezing verschaft. Leg dus geen direct (causaal) verband tussen geloof, vertrouwen en genezing!!! God beslist wat hij zal doen. De mens kan hem niet dwingen, zelfs niet door gebed en vertrouwen!! Zelfs de apostel Paulus werd niet genezen van een kwaal, "Mijn genade is genoeg".

Probeer ook het verband aan te geven tussen lichamelijke en geestelijke genezing. Het geval van de dienstknecht of leraar van Elisa geeft het omgekeerde aan. Geestelijke onreinheid (geldzucht en hebberigheid) veroorzaakt lichamelijke onreinheid (melaatsheid). Dit is natuurlijk niet een automatisch proces. Maar het verhaal geeft wel aan dat er een invloed kan bestaan. In het geval van Naäman heeft zijn geestelijke bereidheid om zich te onderwerpen aan God een lichamelijke reiniging veroorzaakt.

D.

Zevende-dags-adventisten leggen veel nadruk op gezondheid. Overal ter wereld staan adventistische ziekenhuizen en klinieken. Je naaste liefhebben, wordt letterlijk opgevat en uitgevoerd. Veel adventisten zetten een extra beentje voor tijdens de ADRA-Sympatia collecte. Het geld wordt besteed aan mensliefhebbende hulp op allerlei gebied. Jaarlijks vindt hulp plaats aan lijdende aan melaatsheid oftewel lepra. De ziekte is tegenwoordig te bestrijden als er maar geld is. Ook andere ziekten en benodigdheden worden door de wijdvertakte hulporganisatie onder de loep genomen. Op deze manier probeert men de tijd tot Jezus komst te verzachten. Tevens kan door genezing van het lichaam, iemand het geloof ontdekken en krijgen de mensen de mogelijkheid voor Jezus te kiezen.

Probeer u hier met de junioren over te praten. Voor informatie en/of plaatjes hebt u vast nog wel een Sympatia blad liggen. U kunt eventueel ook in uw gesprek de ziekten in de natuur meenemen. Vele ziekten ontstaan door menselijk ingrijpen: verdelgingsmiddelen voor insecten, luchtvervuiling, radioactieve straling. Ondanks de knappe wetenschap lijkt het erger te worden.

4. Verwerkingsactiviteit

Maak kopieën van het lied van Naäman voor iedere deelnemer. Het lied wordt niet gezongen, maar voorgedragen. Zie **bijlage 12 A** hieronder, voor de tekst en indeling van de voordracht.

Achtergrond en informatie voor gespreksleid(st)er

Het verhaal van Naäman, de Syriër is een opmerkelijk verhaal (2 Koningen 5:1-27) en terecht. Deze generaal, een succesvol militair, is een Syriër, die door toedoen van een Israëlitisch profeetwonderdoener wordt genezen. Dit is uitzonderlijk, omdat de relatie tussen Israëlieten en buitenlanders (heidenen) meestal niet zo rooskleurig was. En dat was zeker het geval tussen Israël en Syrië (Aram). De geschiedenis van het Noordrijk Israël kent nauwelijks perioden van vrede met dat noorderbuurland.

In het verhaal staan Naäman en Elisa centraal. De andere personages worden niet bij name genoemd en spelen een ondergeschikte rol.

De koning van Syrië, zijn collega in Israël, het meisje en haar meesteres (de vrouw van Naäman), de officieren en dienstknechten van de generaal spelen allen een bijrol, hoewel ze toch een belangrijke invloed hebben op het verloop van de ontwikkelingen:

- a. het Israëlitische meisje vertelt van de profeet
- b. de meesteres die haar man erover inlicht
- c. de koning, die toestemming geeft en een brief schrijft
- d. de koning van Israël, die toestaat dat Naäman een bezoek aan Elisa brengt
- e. de dienaren en officieren, die de generaal overhalen zich toch te baden.

Allen spelen ze mee en zijn onmisbaar in het verhaal, maar omdat de schrijver hun namen niet vermeld heeft, blijkt daaruit, dat de lezer zich voornamelijk op deze twee - Elisa en Naäman - moet concentreren.

Daarbij komt nog Gehazi die aan het eind van het verhaal de nodige aandacht opeist.

Naäman is melaats! Men kende in die tijd verschillende vormen van melaatsheid. Elke mogelijke vorm van uitslag werd daaronder gerekend. Welke vorm van uitslag deze generaal heeft gehad, is niet duidelijk.

Het kan een erge (niet?) zichtbare ziekte zijn geweest. In ieder geval voldoende om zich zeer ongerust te maken, zodat hij er een reis naar Israël - een vijandelijk land - voor over heeft. Het woord melaatsheid wordt zeven maal in de tekst vermeld, wat erop wijst, dat deze ziekte niet dient te worden onderschat.

De generaal gaat op weg met 490 kg zilver, 48 kg goud en 10 stel zeer kostbare klederen. Beslist geen kleinigheid! Naäman heeft er heel wat voor over om te worden genezen. De tekst heeft het over "VERLOST WORDEN" (3x v.3, 7,7). Het hoeft geen betoog dat een melaatse een ten dode opgeschrevene was. Zoals kanker in onze welvaartsmaatschappij een gevreesde vijand is, waarmee men liefst niet in aanraking komt, zo moet melaatsheid in die tijd als verschrikkelijk zijn ervaren. De koning van Israël ziet het allemaal niet zo zitten! Hij denkt aan een valstrik en zit in zak en as (5:7). De reactie van de koning en de aankomst van de Syriër moet

als een lopend vuurtje de ronde hebben gedaan, want de schrijver vertelt dat Elisa ervan hoorde en de koning aanbod voor een oplossing te zorgen. Zijn reden is:

"opdat hij WETE dat er een profeet in Israël is". (5:8)

Elisa ziet zichzelf als een profeet, zoals trouwens dat meisje (5:3) en de dienaren van Naäman dat doen (5:13). Naast dit driemaal vermelden van het profeet zijn van Elisa wordt hij ook nog viermaal als Man Gods betiteld (5:8, 14, 15, 20, samen zeven maal). Uit zijn profeet zijn blijkt dus, zijn Man Gods zijn, of omgekeerd.

Naäman ervaart het als een persoonlijke belediging, dat de profeet niet zelf naar buiten komt, niet met hem spreekt en niet de nodige genezende handelingen uitvoert. Het baden in de modderige Jordaan vat hij op als een verregaande vernedering. Dit emotioneel reageren van de Syriër wordt opgevangen door zijn dienaren, die hem ervan overtuigen, dat het altijd uit te proberen valt. In dit gedeelte van de tekst staan de woorden "baden" (3x) "rein" en "gezond"

(6x) op de voorgrond. De zevenmaal vermelde melaatsheid moet zevenmaal worden ondergedompeld. Deze grondige ziekte moet grondig aangepakt worden en vereist van de Syriër een grondig vertrouwen! Dit geloof vraagt vernedering! De zeer hoog aangeschreven generaal met al zijn macht, eer en roem moet afdalen naar het kleinere Israël, naar de kleinere Jordaan, moet zich uitkleeden en zich ten aanzien van zijn onderdanen in opdracht van een voor hem onbekende Israëliet onderdompelen. Beslist geen kleinigheid voor een man van zijn positie. Zijn boosheid is dan ook best te begrijpen (5:12). God verwacht echter dat de mens zich zijn kleinheid en de betrekkelijkheid van zijn leven realiseert. Naäman moet het dan ook goed hebben begrepen, want nadat het wonder zich heeft voltrokken, komt hij naar Elisa, wiens naam letterlijk "Mijn God verlost" betekent, zegt hij: "Zie nu WEET ik dat er op de gehele aarde geen God is BEHALVE in Israël". Ook hier weer moet "WETEN" worden opgevat als "aan den lijve ondervinden". Naäman heeft het ervaren en hij kan zeggen dat hij de God van Israël werkelijk heeft ontmoet. Dat dit geen loze woorden zijn blijkt niet zozeer uit het aanbieden van de kostbaarheden, want wie zou er niet dankbaar zijn verlost te zijn van zo'n verschrikkelijke ziekte? Naäman verzoekt hem tevens:

1. aarde uit Israël mee te mogen nemen, zodat hij de God van Israël op grond van Israël kan aanbidden. Men ging er in het Oude Midden Oosten vanuit, dat men een god niet kon aanbidden buiten het land waarin hij zich als god manifesteerde.
2. het hem te vergeven wanneer hij - zijn koning ondersteunende - zich moet neerbuigen voor Rimmon, de god van Syrië. Hij realiseert zich dus wel, dat het niet consequent is twee verschillende goden tegelijk te aanbidden. Of beter gezegd neer te knielen voor een niet-bestaande god, terwijl men in de enige werkelijke God gelooft.

Elisa toont zich hier een soepele evangelist. Hij heeft begrip voor deze tot het geloof gekomen heiden. De intentie van Naäman is zuiver! Hij vraagt vergeving voor iets waarvan hij weet dat het niet juist is, maar hij weet dat het in zijn land niet begrepen zal worden als hij zich opeens heel anders zal gedragen. Elisa verwacht niet van hem dat hij meteen een volwaardig Israëlitisch gelovige wordt! "Ga in shalom!" zegt hij tegen de Syriër, die dit inderdaad kon doen, genezen als hij was van zijn ziekte, gelovig geworden in de ware God en zich vergeven voelende door diezelfde God.

Samen met het daaropvolgende verhaal van Gehazi's hebberigheid (5:20-27) toont dit aan dat er geen twijfel over dient te bestaan dat Elisa werkelijk een MAN GODS en een PROFEET was in Israël - die zich ook niet laat omkopen! Gods daden dienen niet te worden betaald! Dit verhaal geeft aan, dat God in die tijd in Israël werkzaam was. Het zwaartepunt van het verhaal valt in de verzen 15-19. De God van Israël is een universeel God. Ook de niet-Israëlieten krijgen ermee te maken.

De machteloosheid - eigenlijk het niet-bestaan van de andere goden - wordt ook hier indrukwekkend bewezen!

Bijlage 12 A

De verteller:

**Generaal Naäman, helemaal melaats,
rijdt vanuit zijn legerplaats
naar Elisa, Gods profeet,
die de weg ten leven weet.**

Allen:

**Keer je om en laat je dopen
zevenmaal in de Jordaan;
jij mag op een wonder hopen
als je eerst wilt ondergaan!**

Verteller:

**Generaal Naäman, helemaal verbaasd,
boos en bitter, roept en raast;**

Naäman

**Gaat dat zo in Israël?
Wat een schande, zo'n bevel!**

Allen:

Keer je om.....enz

Dienaren:

**Generaal Naäman, helemaal witheet,
als je het nu toch eens deed?
Daal je hier niet liever af
dan te vallen in een graf?**

Allen:

Keer je omenz

Verteller:

**Generaal Naäman, helemaal gezond,
kijkt verwonderd in het rond,
nieuwgeboren als een kind –
wie zichzelf verliest, die wint!**

Allen:

Keer je omenz

Dit couplet is gesplitst tussen de verteller en Naäman.

Uit de bundel

Zingende Gezegend

Auteur A.F. Troost

Uitgever: Boekencentrum, Zoetermeer

ISBN 90-239-1596-8

13

Vorbereiding

Leerdoel

Span God niet voor je eigen karretje, zoals Joram wil doen.

Werkboekje

Materiaal

Papier en teken- en kleurmateriaal.

Adviezen

Vertel het verhaal en besteed daarna extra veel tijd aan de verwerkingsactiviteit.

Probeer in het openingsgebed en in het slotgebed de begrippen zien en vertrouwen te verwerken.

Programma

Opening

Welkom
Zang
Gebed
zendingsbericht

Lesbehandeling

1. Terugblik

Kort terugblikken op het verhaal van Naäman. Verbinding met het verhaal van deze week zou kunnen zijn dat Naäman ook pas later “ziet” wat er is gebeurd.

2. Activiteit

Vraag aan de junioren of ze een aantal moppen over buurlanden kennen. Laat maar vertellen. Grijp niet in tenzij er echt sprake is van racisme of vanzigheid. Het verhaal van vandaag in 2 Koningen 6 werd eeuwenlang in Israël doorverteld. Iedereen kon ervan genieten. Vooral

omdat het ging over een volk dat altijd en eeuwig oorlog voerde tegen Israël. Niets is mooier dan je vijand belachelijk maken. Daarmee ontnem je hem ook iets van zijn kracht.

3. Verhaal

Het verhaal 2 Koningen 6:8-23 is redelijk eenvoudig. Het laat zich opdelen in een aantal scènes,

1. de inleiding (vers 8-10)
2. de raadszaal van de koning van Aram (11-13)
3. de koning van Aram stuurt een troepenmacht en omsingelt Dotan (14)
4. De ontdekking en de ontzetting van de dienaar van de profeet (15-16)
5. het gebed van de profeet: de dienaar krijgt oog voor de “andere” legermacht” (17)
6. De Arameeërs trekken op, Elisa’s gebed verblindt hen (18)
7. de “leugen” tegen de Arameeërs (19)
8. De intocht in Samaria en de open ogen van de Arameeërs (19-20)
9. gesprek met de koning van Israël (21-22)
10. de aftocht van de Arameeërs (23)

Het is een verhaal vol ingehouden spanning en humor. Het wordt verteld over de ruggen van de “simpele Arameeërs”. Dit hele volk wordt hier bespottelijk gemaakt. Dat is één aspect van het verhaal. Vergelijk de manier waarop wij verhalen of grappen vertellen over onze buurvolken.

Vervolgens is het natuurlijk ook een verhaal dat wordt verteld met de bedoeling om het eigen gehoor (volk) te stichten. Het “spelen” met blindheid heeft immers te maken met het geestelijke oog. Je moet de wagens en paarden van de Heer wel willen zien!! Zo wordt het verhaal ook een vertrouwensverhaal.

Zoals vaker gebeurt in verhalen uit de profetische traditie krijgt ook de koning van Israël een (hier vrij subtiele) veeg uit de pan. Hij moet vooral niet denken dat *hij* de overwinning heeft behaald. Hoewel dit kleine leger hem door God in de schoot is geworpen, mag hij er niet over beslissen. De profeet geeft aan dat de koning wikt maar de Heer beschikt. Zo krijgen de Arameeërs een vrije aftocht.

Ga na het vertellen van het verhaal onmiddellijk door naar de rubriek “verwerkingsactiviteit”

4. Verwerkingsactiviteit

Geef elke junior een vel A3 papier en de beschikking over kleurstiften. Vraag of ze de stad Dotan willen tekenen met de Arameeërs die de stad omsingelen.

Geef tijd (ongeveer 7 minuten)

Vraag vervolgens hoe ze die “andere” legermacht gaan tekenen. Waar zijn die te zien. Hoe doe je dat? Andere kleuren? Andere plekken?

Geef tijd

Vraag vervolgens of ze bij het Aramese leger dingen willen opschrijven waar ze (mensen) bang voor zijn.

Geef tijd.

Vraag nu hoe die angsten kunnen worden weggenomen? Kan God daar bij helpen. Zien ze dat “leger van de Heer” wel eens. Kunnen andere mensen erbij helpen?

Kan iemand vertellen over een angst die ineens verdween omdat je plotseling in de gaten kreeg dat je er niet bang voor hoefde te wezen? Plotseling “zie je het”.

Rond het gesprek nu af. Zien = Vertrouwen?!!!

Achtergrond en informatie voor gespreksleid(st)er

Dit is opnieuw een wonder van de man Gods, Elisa (= letterlijk God helpt/redt) waarin hij zijn volk helpt en redt. Het verhaal is uitermate eenvoudig, maar daarom niet minder indrukwekkend. De strijd tussen Israël en Syrië (Aram) is er een van lange adem geweest. Het waren de Arameeërs die steeds weer hun aanvallen en rooftochten op het tien stammenrijk richtten. Koning Omri en zijn zoon Achab hadden hun land politiek, militair en economisch goed uitgebouwd en een aanzienlijke welvaart was daarvan het resultaat. Aram wilde daarvan een graantje meepikken. Koning Joram wordt in zijn strijd geholpen door Elisa die hem strategische aanwijzingen geeft, waardoor hij de Arameeërs de loef blijft afsteken.

Na herhaalde gevallen, ontdekt de Aramese koning dat de man achter de schermen, de profeet Elisa is. Logischer wijs tracht hij deze uit te schakelen, echter zonder succes. Door een miraculeus ingrijpen van God driipt de vijand af en komt voorlopig niet terug. Zij hadden hun les geleerd (vers 13).

Interessant is echter de manier waarop dit resultaat bereikt wordt. Wanneer de Aramese soldaten Elia's woonplaats omsingelen – vraagt hij God hen te verblinden en leidt hen naar de hoofdstad Samaria, waar ze gevangenen worden van de koning van Israël. In dit verhaal ligt de nadruk op de uitspraak van Elisa aan zijn knecht: “Vrees niet, want zij, die bij ons zijn, zijn talrijker dan zij, die bij hen zijn.” (vers 16). Daarop laat hij hem zien wat andere mensen niet zien. Dit is een zeer duidelijke concretisering van wat geloof/vertrouwen betekenen kan. Het is zien wat anderen niet zien. Ervan bewust en doordrongen zijn, dat als God aan je zijde staat, de overwinning automatisch behaald wordt. Elisa's uitspraak is gelijk aan zovele oproepen van profeten en koningen die hun vertrouwen in God hadden gesteld (Mozes, Josafat, Jesaja om er maar enkelen op te noemen). Naast het duidelijke concrete gebeuren van het verblinden, wil het verhaal ons ook leren dat de vijand door onze manier van optreden in geloof, verblind kan worden in zijn opzet. Met andere woorden kan dit optreden in het geloof een ontwapenend effect hebben op de tegenstander, zodat hij bij wijze van spreken de kluts kwijt raakt. Hij tast in het duister omdat hem een dergelijk gedrag absoluut onbekend is. Ook de manier van behandelen die Elisa zijn eigen koning voorschrijft heeft een grote morele waarde. Geen wraak nemen op een zwakke vijand. Meer nog, “vergelt kwaad met goed.” Eten geven aan diegenen die je kwaad willen doen, is het liefde

tonen aan hen die jou haten. Liefde is de kern van de wet *en* het Evangelie. Elisa laat koning Joram zien dat geweldloosheid niet altijd verkeerd is (vers 23).

Koning Joram wil handelen alsof hij de vijand in de val heeft laten lopen. Hij wil over hun leven beschikken. Elisa maakt duidelijk dat de vijand in alle kwetsbaarheid naar Samaria is gebracht door de Heer. Hij zal over hun levens beschikken.

Kerkgenootschap der Zevende-dags Adventisten
Afdeling Vorming en Toerusting
Amersfoortseweg 18
3712 BC Huis ter Heide